EMEK

9 şubat 1970 21

SOSYALİST MÜCADELENİN ÖZÜ

1970 BÜTÇESİ

SADUN AREN

Toplumların ekonomik, sosyal ve politik gelişmeleriyle birlikte kamu hizmetlerinin, (yani Devletin devlet olmaktan ötürü yapması lâzım gelen görevlerin) kapsamının da genişlediği ve bunun tabii bir sonucu olarak Devlet Bütçesinin ekonomik ve sosyal hayat içindeki öneminin devamlı olarak arttığı bilinen bir gerçektir. Buna dayanarak bazı kimseler bütçenin, kapitalist toplumlarda mevcut düzenin yarattığı adaletsizlikleri düzeltmek için bir vasıta olarak kullanıldığını öne sürerler.

Hemen şunu söylemek isteriz ki, kapitalist düzeni yönetenlerin bu düzenin sonuçlarını önemli ölçüde değiştirmeyi gerçekten isteyecekleri söz konusu olamıyacağından başka; böyle bir şeyin, kapitalist düzen esaslı şekilde hırpalanmadan gerçekleştirilmesi de mümkün değildir. Bundan ötürü Bütçe ile yapılabileceğin ve yapılanın azamisi, artık zorunlu hale gelmiş bazı ufak tepek düzeltmelerin ötesine geçemez.

Sosyal bilimlerin bize öğrettiğine göre, aslolan, siyasi iktidara hâkim olan sınıfların, memleketin diğer bütün imkânları gibi, Bütçe imkânlarını da kendi yararlarına kullanmalarıdır. 1970 Bütçesi bu bakımdan iyi bir örnektir. *Ancak bu örneği incelemeye* geçmeden önce «hâkim sınıfların yararı» kavramı üzerinde kısaca durmak isteriz.

En geniş anlamıyla 'hâkim sınıfların yararı' siyasi iktidarının ve ekonomik sömürülerinin devamını ve pekiştirilmesini sağlamaktır. Bu amaçlara hizmet eden her iş ve eylem hâkim sınıfların yararınadır. Diğer taraftan hakim sınıflar, işçi, köylü ve diğer emekçi sınıflarla devamlı alış veriş halindedirler. Düzenin devamı bu emekçi sınıfların çalışmalarını ve işbirliği yapmalarını sağlamaya bağlıdır. Bunun için de emekçi sınıfların maddi *olduğu kadar manevi yönlerden de* az çok tatmin edilmeleri lâzımdır.

Mesele böyle kavranınca, hâkim sınıfların yararının, sadece bu sınıfların doğrudan doğruya faydalandıkları iş ve eylemlerden ibaret olmadığı, emekçi sınıfların faydalandıkları iş ve eylemlerin de, düzenin devamını sağladıkları için, -son duruşmada- gene hâkim sınıfların yararına olduğu anlaşılır.

Bu temel doğrudan hareket edilerek birbirine zıt iki yanlış yorum yapılmaktadır. *Birincisi sömüren sınıf*larla sömürülen sınıflar arasındaki karşılıklı menfaat ilişkisinden ötürü, kapitalist düzenin emekçi sınıflar yararına devamlı olarak gelişip işliyebileceği şeklindeki burjuvaca yorumdur. Bunun üzerinde durmayacağız. Diğeri kapitalist düzende emekçi sınıfların yararına olan işlerin, son duruşmada, hâkim sınıfların iktidarlarını pekiştirmeye yaradığı için, bunlara karşı çıkılması gerektiğini savunan diyalektikten yoksun yorumdur. Bu yorum için hemen şunu söyliyelim ki, hâkim sınıflardan koparılan tavizler bir yanlarıyla mevcut düzeni pekiştirirlerse de diğer yanlarıyla emekçi sınıfların mücadele güçlerini ve bilinç düzeylerini yükseltirler. Çok bilinen ifadesiyle, kapitalist düzen gelişme süreci içinde bir yandan güçlenirken diğer yandan da «mezar kazıcılarını» yani kendisine karşı çıkacak işçi sınıfını güçlendirir.

Aşağıda, 1970 Bütçesinin sınıfsal niteliğini incelerken, geniş değil dar anlamda sınıfsal yararı, yani hâkim sınıflara ve sömürülen sınıflara doğ*rudan doğruya yapılan hizmetleri e*sas alacağız.

BÜTÇENİN HACMİ KÜÇÜKTÜR

Burjuva iktisatçılarına göre, bütçeden yapılan harcamalar kamu hizmeti niteliğinde olduğundan ve kamu hizmetlerinden de işçi, köylü ve diğer emekçi sınıflar daha fazla ya*rarlandıklarından ötürü, bütçenin hac*minin büyük olması bu sınıfların yararınadır. Şimdi bu faraziyeyi doğru kabul ederek 1970 Bütçesinin hacmini inceleyelim.

1970 Konsolide Devlet Bütçes (genel bütçe + katma bütçeler) 1969 dan 2.221 milyon lira miktarında ve %8,4 oranında fazladır. İlişik 1 numaralı tablodan anlaşılacağı üzere, bu son 5 yıllık devrede oran olarak en düşük artıştır. Gerçekten diğer yılların artış oranları %12 ile %18 arasında değişmektedir.

Kaldı ki, 1970 deki %8,4 oranındaki artış gerçek değil, görünüşte bir artıştır. Gerçek artışı bulabilmek için kamu hizmeti niteliğinde olmayan işlere ait ödenek artışlarını hesap dışı bırakmak lâzımdır. Bu mahiyetteki ödeneklerin başlıcası çeşitli borç ödemeleridir. Bütçe'de bu ödeneklerdeki artış miktarı 2 numaralı tabloda görüldüğü üzere 928 milyon liradır. Bilindiği gibi borç ödemek bir kamu hizmeti yapmak değildir. Bu sebepten borç ödemelerindeki bu 928 milyon liralık artışı bütçenin toplamından çıkarmak *lâzımdır. Bu* yapıldığı zaman 1970 bütçesinin artış miktarı 1.293 milyon liraya, oranı da %4,8 e düşer.

Önümüzdeki yılda milli gelirde %7 oranında bir artış plânlandığına göre bütçenin, yani kamu hizmetlerinin nisbi olarak azaltılmış olduğu açıktır. Kaldı ki, yıl içindeki nüfus ve fiat artışları da göz önüne alınacak olursa, 1970 yılında kamu hizmetlerinde mutlak anlamda da bir azalma olacağı anlaşılır.

Demek ki Bütçenin artışı emekçi sınıflara hizmetin bir ölçüsü ve işareti ise, *1970* yılında böyle birşey olmayacaktır.

ÜZERİNE

HALKA DÖNÜK HİZMETLER ARTMIYOR

Kamu hizmetleri içinde emekçi halk sınıflarının en çok yararlandıkları hizmetler Eğitim ve Sağlık hizmetleridir. Memleketimizin bu her iki konuda da ne kadar geri kalmış olduğu düşünülürse, bütçelerde bu hizmetlere ayrılan ödeneklerin her yıl artan bir oranla artması gerektiği açıktır. Oysa, 3 numaralı tablonun incelenmesinden anlaşılacağı üzere, son yıllarda, bu ödeneklerin bütçe içindeki nisbi önemleri, artmayı bir tarafa bırakın *tersine azalmışlardır*. Gerçekten 1965 te %15 oranında olan Milli Eğitim ödeneği 1970 te %11 ve %4 olan Sağlık ödeneği de %3 e düşmüşlerdir. (1970 bütçesinde Milli Eğitim ödeneği 341 milyon lira artmış, Sağlık ödeneği ise 3,5 milyon lira azalmıştır.)

Buna karşılık, yukarda belirttiğimiz gibi, *borç ödemeleri için ayrılan* ödenekler artmıştır. Borç ödemelerinden, genel olarak, sermayedar sınıfların ve dış borç ödemelerinden de yabancıların yararlandıkları malûmdur.

Ayrıca 1970 bütçesine «kalkınma ve ihracat bankası» adı ile kurulacak bir bankanın sermayesine mahsuben *450 milyon liralık bir ödenek* konulmuştur. Bu ödenek, adı geçen banka aracılığıyla, özel sektöre kredi olarak dağıtılacaktır. Oysa, hatırlanacağı üzere, geçen yıl Anayasa Mahkemesi, özel sektöre bütçe ödeneklerinden kredi vermeyi öngören 933 sayılı kanunun başlıca maddelerini iptal etmişti. Aynı maksatla bütçeye konulmuş olan bu 450 milyon liralık ödeneğin ve onun kullanılmasını sağlayacak olan «Kalkınma ve İhracat Bankası» kanununun da Anayasa Mahkemesi *tarafından iptal edilmesi* çok muhtemeldir.

VERGİ ADALETİ DİYE BİRŞEY ZATEN YOKTUR

Bir bütçenin sınıfsal niteliğini ortaya koymak için yalnız harcamalara (ödeneklere) değil, fakat aynı zamanda *bu harcamaların kaynağını teşkil* eden gelirlere de bakmak lâzımdır.

Burjuva iktisatçılarının görüşlerine göre bile, Türkiye'deki vergi sistemi adaletsizdir. Vergi gelirlerinin % 60 ından fazlasını vasıtalı vergiler teşkil etmektedir. Oysa, vasıtalı vergiler, herkesten aynı miktarda alındığı, yani mükellefin gelir seviyesine göre ayarlanmadığı için, adaletsizdir.

Gerçi son zamanlarda lüks sayılan mal ve hizmetlerin daha ağır bir şekilde vergilendirilerek, vasıtalı vergileri de *vasıtasız vergiler gibi*, mükelleflerin gelir seviyelerine göre ayarlamanın mümkün olduğunu iddia eden görüşler ortaya çıkmışsa da, biz bunlara fazla bir geçerlik atfetmiyoruz. Kaldı ki, filliyatta bu yola gidildiğini, yani lüks malların vergilerinin ağırlaştırıldığını da görmüyoruz.

1970 Bütçesinde, 2.3 milyarlık finansman açığının 600 milyon lirası istikraz ve geri kalan kısmı vasıtalı vergilere yapılacak zamlarla karşılanacaktır. Yani, 1970 Bütçesinde vergi *adaletsizliği daha da artırılmış olmak*tadır.

Kaldı ki, kapitalist bir toplumda gerçek manasında bir vergi adaletinden bahsetmeğe zaten imkân yoktur. Çünkü böyle bir toplumda sermayedar kimseleri tüketimlerini kısmaya mecbur etmek manasında olarak, vergilemek mümkün değildir. Bu gibi kimseler vergilerini, tüketimlerini kısarak değil, tasarruflarını ve yatırımlarını kısarak öderler. Hatta, bunu yapmadan evvel, vergilerini yansıtmayı, yani ürettikleri mal veya hizmetlerin fiyatlarını arttırarak emekçi halk sınıflarına ödetmeyi denerler.

Teorik olarak durum budur. Pratikte ise, işler sermayedar sınıfların daha da lehine cereyan eder. Bir kere, kapitalist bir toplumda, sermayedar sınıfları üzecek kadar ağır vergi kanunları zaten çıkmaz. İkinci olarak, çıkmış olsa bile, uygulamada çeşitli yollarla bunlardan kaçınmanın çarelerini bulurlar.

TABLO 1
Konsolide Bütçe Ödeneği
(Milyon lira)

Yıllar	Ödenek	Artış	Artış %
1966	17.660	2.465	16.2
1967	19.786	2.129	12.0
1968	22.580	2.794	14.1
1969	26.670	4.090	18.1
1970	28.891	2.221	8.4

Kaynak : 1970 Bütçe gerekçesi. s. 4.

TABLO 2
Borç Ödemeleri
(Milyon lira)

	1969	1970	Artış
İç borçlar	1.098	1.388	290
Dış borçlar	938	1.281	343
Diğer	190	485	295
Toplam	2.226	3.154	928

Kaynak : Maliye Bakanlığı Bütçe Tasarısı 1970

TABLO 4
Konsolide Bütçe Ödeneklerinin Dağılımı
(Yüzde olarak)

Yıllar	Cari	Yatırım	Tran.	Top.
1965	52	27	21	100
1966	52	27	21	100
1967	51	27	22	100
1968	50	27	23	100
1969	48	26	26	100
1970	45	26	29	100

Kaynak : 1970 Bütçe Gerekçesi : s. 10.

TABLO 3
Genel Bütçe Ödeneklerinin Daireler Arasında Dağılımı
(Yüzde olarak)

Yıllar	M. Savunma	M. Eğitim	Sağlı	Tarım	Diğer	Toplam
1965	20	15	4	4	57	100
1966	20	14	3	3	59	100
1967	20	14	4	4	58	100
1968	18	13	3	3	63	100
1969	16	10	3	3	68	100
1970	17	11	3	3	66	100

Kaynak : 1970 Bütçe Gerekçesi. S. 9.

İKİLİ

BEHİCE BORAN

Millet Meclisinde ve Senatoda yapılan son gizli görüşmeler ve bu yazı yazılmadan az önce basında çıkan iki haber yine dikkatleri ikili anlaşmalar üzerine çekti.

Hükümet, devlet sırrı, askerî sır gerekçesiyle Meclislerde görüşmeleri kapalı kapılar ardında, kamuoyuna duyurmadan, yaptırdı. Bir kez, millî bağımsızlık ve egemenlik haklarımıza ilişkin hükümler taşıyan ve yarattıkları fiilî durumlar (Nato ve Amerikan üsleri ve radar tesisleri) dolayısiyle Türkiye'yi iradesi ve hatta bilgisi dışında bir savaşa bulaştırabilecek nitelikte olan, bunun için de Türkiye için ölüm kalım sorunu yaratan böylesine önemli anlaşmaların kamuoyundan gizli tutulması iktidarın «açık rejim» ve «demokrasi» iddialarıyla bağdaşacak bir davranış değildir. Kaldı ki, geçen dönemdeki Meclis tecrübelerime dayanarak, bu kapalı oturumlarda Meclis'lere dahi Amerika'ya tanınan hak ve imtiyazlar konusunda açık seçik *bir bilgi* verilmiş olduğunu sanmam. Dış İşleri Bakanımız saatlerce konuşup da «sadre şifa» önemli bir şey söylememekte bir hayli maharetli bir kimsedir. Bu Meclis görüşmeleri iktidarın bir oyalama taktiğidir. İktidar, ne ikili anlaşmaları, ne de bunların dayandırılacağını söylediği «ana anlaşma» yı Meclislerden geçirmeye yanaşmıyor. Öte yandan ikili anlaşmalar ve bunların bağlandırıldığı Nato andlaşması, Türkiye İşçi Partisi'nin ve ilerici yazarların yıllardır sürdürdükleri kampanya sonucu halkoyuna malolmuş ve halkoyu bu konuda hassas bir hale gelmiştir. Bu durumda hükümet, ikili anlaşmaları ve «ana anlaşma» yı hem kamuoyuna ve hatta Meclislere açıklamıyan, hem de kapalı oturumlarda açıklar görünen bir taktikle işin içinden sıyrılmıya baktı.

Askerî sırdır gerekçesiyle neleri içerdikleri açıklanmıyan ikili anlaşmalar, ana bir andlaşmaya dayanan uygulama anlaşmalarıdır, gerekçesiyle de Meclislerin onayından geçirilmiyor. Oysa gerçekte bu anlaşmalar, ana bir andlaşmıya dayanan basit, teknik uygulama anlaşmaları değildir. Her şeyden önce bu anlaşmalar millî bağımsızlık ve egemenlik haklarımıza ilişkin, bu haklarımızı en azından zedeleyen hükümler taşımaktadır. Millî bağımsızlık ve egemenlikle ilişkin anlaşmaların «uygulama anlaşması» sayılabilmesi, Meclislere getirilmemesi olacak şey değildir (ama ne dersin ki Türkiye'de oluyor). İkincisi, Anayasanın 65. maddesinin 4. fıkrası «Türk kanunlarına değişiklik getiren her türlü anlaşma» nın Meclislerin onayından *geçirilmesini amirdir. İkili* anlaşmaların ise, gümrük muafiyeti, Amerikan posta servisi, üslerden radyo yayınları yapılması, «vazife başında» suç işliyen Amerikalıların Türk mahkemelerince yargılanamaması gibi Türk kanunlarını değiştiren hükümler taşıdığı ve uygulamalara yol açtığı bilinmektedir. Üçüncüsü, yine Anayasanın aynı maddesi hükümleri gereğince devlet maliyesine yükümlemeler getiren anlaşmaların da Meclis'lerden geçirilmesi zorunludur. Amerikan ve Nato üsleri için gerekli alanların Türk devletince bedelsiz ve kirasız temin edildiği, hatta bu maksatla istimlâklar yapıldığı bilinen gerçeklerdir. Bu da elbet devlet maliyesine bir yüktür.

Kaldı ki, bu ikili anlaşmalar ve bunların bağlandırıldığı Nato andlaşması uygulaması sonucu, Türk silâhlı kuvvetlerinin tümüne yakın büyük bir kısmının Nato komutanlığı emrine bağlanması - isterse bu bağlanış, iktidarın iddia ettiği gibi sadece seferi durumlara inhisar etsin - Anayasaya aykırıdır. Anayasanın 110. maddesinde Türk silâhlı kuvvetlerinin başkomutanlığı, Türk Genel Kurmay Başkanlığındadır. Bu hüküm ışığında, silâhlı kuvvetlerimizin değil tümüne yakın kısmının, küçük bir kısmının bile Genel Kurmay Başkanlığından başka bir komutanlığın emrine *bağlanması Anayasanın açık ihlâlidir.* Ayrıca, barış zamanında dahi ülke içinde askerî birliklerin konuşunu ve bir yerden bir yere hareketini İzmir'deki Nato karargahının bildiği, hatta ondan habersiz bu gibi hareketlerin yapılamadığı defalarca söylenmiş, yazılmıştır.

Bütün bu nedenlerle ikili anlaşmalar «uygulama anlaşmaları» sayılamıyacakları gibi hukuk tekniği bakımından da bu nitelikte *değildirler. Uygulama anlaşmaları* esas andlaşmada tanınan hak ve imtiyazlardan başka hak ve imtiyazlar tanıyamazlar. İkili anlaşmaların «uygulama anlaşmaları» olarak dayandırılmak istenildiği temel andlaşma hükmü, Nato andlaşmasının 3. maddesidir. Bu madde ise, «Taraflar, kendi hususî vasıtalarını geliştirmek ve birbirlerine karşılıklı yardımlarda bulunmak suretiyle, münferiden ve müçtemian, devamlı ve fiilî olarak hareket edip bir silâhlı tecavüze karşı münferit ve müşterek mukavemet kudretlerini idame ve tezyit eyliyeceklerdir», yollu çok genel ve yuvarlak sözlü bir hüküm getirmektedir. Bu çeşit bir maddeye dayanarak elbette ki millî bağımsızlığımıza, egemenlik haklarımıza, Anayasa hükümlerine aykırı hükümler ve uygulamalar getiren ikili anlaşmalar söz konusu Nato andlaşmasının 3. maddesinin «uygulama anlaşmaları» gibi kabul olunamaz Kaldı ki, gümrüklerden muafiyet, özel posta servisi, radyo yayınları, Türk mahkemelerinin yargılamasından muafiık gibi hususların, tarafların «müşterek mukavemet kudretlerini idame ve tezyit» eylemeleriyle uzaktan yakından ne ilgisi var?

Yine aynı maddeye dayanılarak, üslerin «ortak savunma tesisleri» oldukları ileri sürülüyor. «Ortak savunma» dan söz edebilmek için üslerin Türk - Amerikan ortak komutanlığına bağlı olması, Türk komutanlığının da eşit yetkilere sahip olması, üslerin ortak yönetilmesi ve işletilmesi gerekir. Böyle bir durum yoktur. Bu olmadıkça, üslerin kapladığı toprakların ve üzerlerindeki bina ve tesislerin mülkiyetinin *bizde oluşu, bizden izin alınmadıkça* değiştirilemiyeceği ve genişletilemiyeceği, uçak ve silâh sayısının ve tipinin ve uçakların inip kalkışının bize bildirilmesi gibi hususlar üslerin «ortak savunma» tesisleri olduğunu isbat etmez. Tersine, bize önceden haber verme veya bizden izin alma gibi hususlar, üslerin ortak komutanlık altında ortak yönetilmediğini, ortak işletilmediğini gösteren delillerdir. Son Mürted üssü olayı da üslerin ne denli Amerikan kontrolünde olduğunu bütün açıklığı ile ortaya koydu. Uçakların teknik bakım hizmetlerini görmek için üslerin iç kısmına girmelerine müsaade olunan Türk subaylarının kimlik ve sair belgelerini Amerikan çavuşu kontrol ediyor ve ancak çavuşun silâhlı kontrolu altında vazife yapabiliyorlar ve uçağın çevresindeki emniyet çizgisini iki Türk görevli aynı zamanda geçmediler diye Amerikalı çavuş namlusunu göğüslerine dayayıp kollarını havaya kaldırtarak saatlerce öyle bekletebiliyor. Sonra da aynı günlerde AP iktidarı üslerin ortak savunma tesisleri olduğunu, bizim kontrolümüzde bulunduğunu savunabiliyor :

İkili anlaşmalarla üsler «extra - territorial» (memleket - dışı) imtiyazlara sahip alanlar haline gelmiştir. Üslerdeki Türk komutanlıkları ve askerleri sadece üslerin dış güvenliğini sağlamak üzere orada bulunurlar. Uçakların ve nükleer başlıklı silâhların bulunduğu ve üssü üs yapan asıl iç kısımlar tüm Amerikalıların yönetim ve denetimindedir. Bu durumda üsler ve onlara bu «memleket - dışı» statüyü veren ikili anlaşmalar sadece Anayasaya değil, Türk ceza kanunu hükümlerine aykırıdır. Ceza kanunun 125. maddesi şöyle der : «Devlet topraklarının tamamını veya bir kısmını yabancı bir devletin hâkimiyeti altına koymıya veya devletin hâkimiyeti altına koymıya veya devletin istiklâlini tenkis veya birliğini bozmıya veya devletin hâkimiyeti altında bulunan topraklardan bir kısmını devlet idaresinden ayırmıya mâtuf bir fiil işliyen kimse ölüm cezasıyla cezalandırılır.»

1967 yılının Ocak ayı başlarında bir gensoru dolayısıyla ikili anlaşmalar görüşülürken CHP sözcüsü Sayın Nihat Erim

ANLAŞMALAR MESELESİ

«Bu ikili anlaşmalar devletler hukukuna uygun mudur, değil midir? Yapıldıkları zaman oportün müydü, değil miydi? Bunları bilmiyoruz, tesbit edemiyoruz», yollu konuşmuştu. Ondan bir süre önce de sayın İnönü «İkili anlaşmalar diğer devletler arası anlaşmalar gibidir. Değişen şartlara göre değişirler» buyurmuşlardı. Oysa yukarıdan beri sıraladıklarımızdan görüldüğü üzere ikili anlaşmalar, diğer devletlerarası anlaşmalar gibi alışılagelmiş türden anlaşmalar değildir ve devletler hukukuna aykırılığı da meydandadır. Bir süper devlete diğer bir devletin bağımsızlığını ve egemenlik haklarını kısıtlayıcı yetkiler tanıyan anlaşmalar normal devletlerarası anlaşmalarla bir tutulamaz. Nihat Erim'in ikili anlaşmaları muhtevalarını ve niteliklerini bilmezlikten gelişi de en azından tuhaftı. 1950'den önce CHP iktidarında Amerika ile beş anlaşma yapılmıştı, 1960 - 65 arasında da (yani Milli Birlik Komitesi ve CHP koalisyon hükümetleri sırasında) 20 anlaşma imzalanmıştı. Hiç değilse kendi partisinin iktidarda olduğu zamanlarda imzalanmış anlaşmaların ne hükümler taşıdığını bilmesi gerekirdi. Biz, metinleri yayınlanmış olan 1950 öncesi beş anlaşma ile 5 Mart 1959 anlaşmasından bunların devletlerarası hukuka aykırı olduğunu görebiliyoruz. Örneğin, devletlerarası hukuka uygun bir anlaşma akit taraflardan birinin iç hukukuna dayandırılamaz, iç hukuka atıf yapılamaz. Oysa metinleri bilinen 1947 ve 1959 anlaşmalarında Amerikan hukukuna açık seçik atıf vardır. 1947 Askeri Yardım Anlaşmasının birinci maddesinde «Amerika Cumhurbaşkanı Kongre Kanuna ve bunun tadilât ve ek kanunlarına göre yardım yapacaktır.» deniyor. Yani Amerikanın iç hukukuna, hatta imza tarihinde mevcut olmıyan, ileride Kongrenin geçireceği kanunlara göre yardım kabul edilip karşılığında bir takım taahhütlere, haysiyet kırıcı, iç işlerimize ilişkin taahhütlere giriliyor. Sonra o malûm 4. madde, 1964 Kıbrıs buhranında Johnson'un küstah mektubunda bize hatırlattığı madde : Amerikanın verdiği silâhları onun izni olmadan başka maksatlarla kullanamıyacağımızı hükme bağlıyan madde!

1959 anlaşması ise büsbütün korkunçtur. Onda da, Amerikan Kongresince kabul edilmiş olan ve adına Eisenhower doktrini denilen doktrine atıf vardır ve buna dayanılarak Amerika, Türk hükümeti talep ettiği takdirde, Türkiye'nin içişlerine silâhlı müdahalede bulunabilecektir. Amerikaya Türkiyenin içişlerine silâhlı müdahale hakkı tanıyan bu 1959 anlaşması, Nato andlaşmasının 4. maddesi hükmüyle birleşince büsbütün korkunç bir tablo ortaya çıkmaktadır. Bu maddenin metni şöyledir : «İçlerinden her hangi birinin mülkî tamamiyetinin, siyasî istiklâlinin veya güvenliğinin, Taraflardan biri fikrince, tehdit altında bulunması halinde, Taraflar birbiriyle istişare edecektir.» Yani artık, Türk hükümetinin talebi de söz konusu değildir. Amerika **kendi fikrince** Türkiyeyi tehdit altında görürse (örneğin sosyalist hareket güçlenir, sosyalist iktidar ufukta görünürse) Türkiye ile «istişare» edecektir ve böyle bir «istişare» de elbette 1959 anlaşması söz konusu olacaktır.

Devletler hukuku bakımından ikinci önemli bir nokta ikili anlaşmalarda gerçekten bir «mütekabiliyet», karşılıklı eşit haklar ve yükümler durumu yoktur. Teorik olarak var gibi görünür, ama «gönderen devlet», «kabul eden» devlet deyimleriyle tanımlanan taraflardan «gönderen» hep Amerika «kabul eden» de hep Türkiye olduğu için, haklar imtiyazlar Amerikaya, yükümler Türkiye'yedir. Ve gerçek şartlarda ve güç oranlarında öyle bir eşitsizlik vardır ki, Dış İşleri Bakanı her ne kadar Kararlar oy birliği ile alınıyor. Türkiye rızası dışında bir savaşa sürüklenemez» dese de gerçekte Amerika hâkim durumdadır, son söz onda ve nükleer silâhların düğmesi onun elindedir. Kaldı ki, anlaşmalarda tam eşitlik, üslerin kullanılması konusunda tam kontrol hükümleri yer alsa dahi, bir buhran zamanında, Amerikanın kendi çıkarları ve politikası bakımından «hayati» sayacağı bir durumda, üsleri dilediği gibi kullanmasını (diyelim Orta Doğuda'ki bir savaşa veya savaş hazırlığına müdahale için) engelliyebilecek fiili müeyyide yoktur. Aynı şekilde, Türkiye'ye ilişkin buhranlı ve tehlikeli bir durumda da Amerika'yı mutlaka yardıma zorlıyacak fiili bir müeyyide yoktur. Çünkü Amerika'nın Türkiye'de üsleri, uçakları, nükleer başlıklı silâhları ve sair tesisleri vardır. Ama Türkiye'nin Amerikada benzeri üsleri ve tesisleri yoktur. Amerika fiili durum yaratabilir, Türkiye yaratamaz. Yukarıda belirttiğimiz her iki durumda da Türkiye ancak andlaşma ve anlaşma hükümlerine dayanarak itirazda bulunabilir. Buhranın şiddetlendiği, savaş durumunun belirdiği hallerde ise daha önce yapılmış yardım ve ittifak anlaşmalarının bir kenara itiliverdiği geçmişte çok görülmüştür. Amerikanın elinde andlaşma ve anlaşmaların yanı sıra fiili güç, üsler, uçaklar, silâhlar ve tesisler vardır. Dünyanın bir başka bölgesinde, Türkiye'yi ilgilendirmeyen bir ihtilâftan dolayı bir üçüncü dünya savaşı patlak verecek olsa, Türkiye, içinde bulunduğu bu andlaşma, anlaşma, üs ve haber alma tesisleri dolayısıyla mutlaka o savaşın içine sürüklenecektir.

Nato'nun Türkiyeyi muhtemel taarruza karşı otomatik ve kesin olarak korumadığı, bu nitelikte taahhütler içermediği biliniyordu (çok yazmış, söylemiştik bunu). Meşhur 5. maddesi, bir üye ülkeye saldırıldığı hallerde diğerlerinin «lüzumlu göreceği harekete hemen tevessül» etmesini öngörür. Saldırgana karşı derhal silâhlı yardım ve ortak savunma söz konusu değildir. Nato'nun esas savunma hattının Türkiyenin Güney'inden geçtiği, savaşının ilk aşamasında Türkiye'nin «stratejik çekilme» bölgesi olabileceği konusu da çok tartışıldı. Ama doğrusu, geçen hafta Hürriyet gazetesinde Alman Stern dergisinden alınarak yayınlanan haber yine de çok şaşırtıcı idi. Bu habere göre, Amerika, savaş ters gelişti, ve Avrupa ve Orta Doğuda'ki memleketleri terk etmek zorunda kaldığı takdirde sözü geçen memleketlerdeki belirli hedefleri (düşman eline geçmesin diye) kendisi atom silâhlarıyla tahrip edecekmiş ve bu yerlerin listesi şimdiden hazırlanmış, ama diğer Nato üyelerinin haberi yokmuş. Bizler burada Nato andlaşması hukuken ve Nato stratejisi fiilen Türkiyeyi korur mu korumaz mı diye tartışıp dururken, yenilgi veya geri çekilme halinde bir de bizzat Amerika tarafından atom silâhlarıyla tahribe uğrama ihtimali varmış da haberimiz yokmuş. Nato'ya bel bağlıyanların bir kez daha kulakları çınlasın.

Ve nihayet Ahmet Topaloğlu'nun Senato'da Nato'nun «esnek stratejisi» tartışılırken söyledikleri arasında bir nokta da çok düşündürücü. (Nato'nun esnek stratejiyi kabul edişinden bu yana iki yıldan biraz fazla bir zaman geçti. CHP'nin ve diğer politikacıların şimdi bunu günün konusu yapmaları da bir tuhaf ya, geçelim). Milli Savunma Bakanı Topaloğlu Nato'nun merkez cephesindeki memleketlerle kanatlarındaki memleketler arasında «strateji bakımından değil, fakat savunma kuvvetlerinin teşekkül tarzı bakımından bazı farklar» bulunduğunu belirttikten sonra Güney - Doğu kanadındaki Türkiye'nin durumunu şöyle belirtiyor : «Bir savaş halinde, Türkiye ile birlikte dövüşecek müttefiklerimizin daha barışta Türkiye'de askeri muharip kuvvetleri mevcut değildir. İşte merkez ve Türk kesimi arasındaki fark buradadır... Ancak şunu da söyliyeyim, Nato müttefiklerimiz, merkez cephesine benziyen bir durum, bir ölçüde Türkiye'de yaratmayı öngören tekliflerden kaçınmış değillerdir.»

Bu sözlerin anlamı açıktır. Türkiye'de — Örneğin Batı Almanya'da olduğu gibi — Amerikan, İngiliz v.b, askeri birliklerinin bulundurulması teklif edilmiş bize. Ve Milli Savunma Bakanı âdeta minnet ifade eden bir şekilde, bu yönde «tekliflerden kaçınmış değillerdir.» diyor. Üslerin, tesislerin, asker - sivil otuz bin Amerikalının yurdumuzdan çekip gitmesini ister, bunun mücadelesini verirken, birde başımıza Amerikanın ve öbür Nato üyesi devletlerin Türkiye'de askeri birlikler bulundurması belâsı mı çıkacaktır? Bu teklifler karşısında hükümet ne cevap verdi, veya verecektir? 1965 seçimlerinden sonraki ilk yıllarda Meclis'te Dış İşleri Bakanı ve AP sözcüleri hep «İkili anlaşmaları biz yapmadık, bir tekinin altında bizim imzamız yok» derlerdi. Acaba şimdi de aynı şeyi söyliyebilirler mi? Onlar tarafından yeni teklifler var da bizim taraftan yeni talepler yok mu? Ve yeni ikili anlaşmalar olduğu sözleri kulağımıza çalınmıyor değil.

GERİ BIRAKILMIŞ SERMAYENİN

SEDAT ÖZKOL

Son yıllara kadar Marksist bilim adamlarının büyük bir çoğunluğu da, tıpkı burjuva bilim adamları gibi, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikadaki toplumların sosyal ve ekonomik geriliklerinin temel nedenlerini bu toplumların iç etkenlerinde arıyorlar, kapitalist dünya düzeninden soyutladıkları geri bıraktırılmış ülkeleri feodal, yarı feodal, kapitalist öncesi tanımlar altında açıklamağa çalışıyorlardı. Oysa, özellikle günümüzün en güçlü Marksistlerinden Paul A. Baran ve Andre Gunder Frank'ın da ayrıntılı bir şekilde ortaya koydukları gibi, (*) geriliğin temel nedeni asırlardan beri sürdürülen eski ve yeni emperyalist sömürüdür. Diğer bir deyişle gerilik ve ileri gitmişlik aynı sürecin, aynı diyalektik ilişkinin iki ayrı görünüşünden başka bir şey değildir. Dolayısıyla Asya, Afrika ve Lâtin Amerikanın emperyalist sömürüyle geri bıraktırılmış toplumları, tıpkı Kuzey Amerikadaki, Avrupadaki, Avustralya ve Yeni Zelândadaki ileri kapitalist toplumlar gibi, kapitalist dünya düzeninin kaçınılmaz ve gerekli bir kesimini oluştururlar.

Emperyalizmle işbirlikçi sermayenin boyunduruğundaki geri bıraktırılmış ülkelerin en önemli özelliği; *temel sanayilerini kuramamış olmalarına ve de üretim güçlerinin gelişimi bakımından ilkel bir düzeyde bulunmalarına rağmen, ileri kapitalist ülkelerin yozlaşma süreçleri içerisinde beliren yapısal ekonomik değişimlere tamamen açık oluşlarıdır. Örneğin,* tüm geri bıraktırılmış ülkelerde emperyalizmle bütünleşmiş sermaye, tıpkı ileri kapitalist *ülkelerdeki sermaye gibi, tekelci* bir sermayedir. Büyük şehirlerde, «metropoller» de bir kaç büyük firmada yoğunlaşan, merkezileşen bu *tekelci* sermaye, ilk defa Frank'ın ortaya koyduğu bir merkez - gezegen ilişkisi içerisinde, ilk olarak çevresindeki bölgeyi sömürür ve çevrede oluşan toplam artı - değerin büyük bir bölümüne el koyar. Ayrıca metropollere bağlı ikinci, üçüncü derecede merkezler, şehirler, kasabalar aracıyla bu merkez - gezegen sömürü ilişkisi toplumun en uzak, görünüşte en tecrit edilmiş bölgelerine kadar ulaştırılır, böylelikle dış sömürünün, emperyalizmin belirlediği özellikler topluma maledilir, toplumun sosyal - ekonomik yapısı temelde emperyalist sömürüye cevap verecek biçime sokulur.

Geçmişte Avrupa ve günümüzde de Amerikan emperyalizmi tarafından sömürülerek geri bıraktırılan Türkiyede de, emperyalizmle bütünleşerek topluma egemen olan işbirlikçi sermaye İstanbul, İzmir, Adana gibi büyük şehirlerde, metropollerde belirli sayıdaki kuruluşta yoğunlaşmış, birikmiş tekelci bir *sermayedir.* İşbirlikçi sermayenin tekelci yapısı en belirgin bir şekilde sanayide ve özellikle *imalât sanayiinde ortaya çıkmaktadır.* Tablo I bu gerçeğe ışık tutmaktadır.

TABLO I

TÜRKİYEDE İMALAT SANAYİİNDEKİ BÜYÜK VE KÜÇÜK ÖZEL İŞYERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

(1963 YILI)

			Satın Alınan Mal ve Hizmetler		Satılan Mal ve Hizmetler	
İşyeri	**Sayı**	**%**	**(1.000 TL.)**	**%**	**(1.000 TL.)**	**%**
Büyük	2774	1.7	7.824.926	62.3	10.963.147	66.4
Küçük	157759	98.3	4.752.183	37.7	6.344.911	33.6
Toplam	**160553**	**100.0**	**12.577.109**	**100.0**	**17.308.058**	**100.0**

(Kaynak : Türkiye İstatistik Yıllığı 1968, s. 205)

Tablo I, imalât sanayiinde genellikle 10 kişiden fazla işçinin çalıştığı büyük işyerlerinin toplam işyerlerinin sadece % 1.7 sini oluşturduğunu göstermektedir. Buna karşılık büyük işyerleri 1963 yılında mal ve hizmetlerin % 62.3 ünü satın almışlar % 66.4 ünü de satmışlardır. Oysa toplam işyerlerinin % 98.7 sini oluşturan küçük işyerlerinin satın alınan mal ve hizmetlerle satılan mal ve hizmetler içerisindeki payları sırasıyla sadece % 37.7 ve % 33.6 dır. Büyük sanayi işyerleri mal ve hizmetle bakımından olduğu kadar, açlıştırılan işçiler, bu işçilere ödenen toplam ücretler bakımından da imalât sanayiinde çok egemen bir durumdadırlar. Bu konudaki sayısal bilgi Tablo II de verilmiştir.

TABLO II

TÜRKİYEDE İMALAT SANAYİİNDEKİ BÜYÜK VE KÜÇÜK ÖZEL İŞYERLERİNDE ÇALIŞANLARIN DURUMU (1963 YILI)

					Bir Yılda Ödenen	Ücretle Çalışanların
İşyeri	**Sayı**	**%**	**Sayısı**	**%**	**Ücret ve maaşlar**	**%**
Büyük	2774	1.7	164.582	55.5	1.041.848	75.4
Küçük	157759	98.3	131.736	44.5	341.423	24.6
Toplam	**160553**	**100.0**	**296.318**	**100.0**	**1.383.271**	**100.0**

(Kaynak : Türkiye İstatistik Yıllığı 1968, s. 205)

Tablo II, büyük işyerlerinde çalışanların imalât sanayiinde çalışanların % 55.5 ini oluşturduğunu ve ücretlerin % 75.4 ünü aldıklarını göstermektedir. Dolayısıyla imalât sanayiindeki toplam işyerlerinin sadece % 1.7 sini oluşturan büyük işyerleri hem üretim ve hem de istihdam kapasiteleri bakımından imalât sanayiine tamamen egemen durumdadırlar.

Sermayenin tekelci yapısı kendisini sadece kurulmuş şirketlerde değil, belki de daha güçlü bir şekilde, kurulan yeni şirketlerde de göstermektedir. Tablo III bu hususu aydınlatmaktadır.

TABLO III

İMALÂT SANAYİİNDE YENİ KURULAN ŞİRKETLER

			1961 YILI DEĞER				1965 YILI DEĞER	
Şirket Şekli	**Sayı**	**%**	**1000 TL.**	**%**	**Sayı**	**%**	**1000 TL.**	**%**
Anonim	36	1.96	51320	15.23	82	4.51	394248	64.80
Limitet	125	6.80	122449	36.30	207	11.41	75280	12.40
Kooperatif	150	8.16	825	0.25	307	16.92	18850	0.30
Komandit	137	7.46	22915	6.80	149	8.20	22888	3.76
Kollektif	1391	75.62	139497	41.42	1070	58.96	113799	18.74
TOPLAM	**1839**	**100.00**	**337006**	**100.00**	**1815**	**100.00**	**108065**	**100.00**

Kaynak : Kalkınma Plânı İkinci Beş Yıl 1968 - 1972, S. 365

ÜLKELERDE TEKELCİ YAPISI

Tablo III te 1965 yılında imalât sanayinde kurulan yeni şirketlerin % 4.51 ini Anonim şirketlerin, % 11.42 sini Limitet şirketlerin oluşturduğunu görüyoruz. Buna karşılık kurulan şirketlerin toplam değerinin % 65 kadarı Anonim ve % 12 kadarı Limitet şirketlerde toplanmaktadır. Böylece anonim ve limitet şirketler bir arada alınacak olursa, toplam şirketlerin sadece % 16 sını oluşturan bu şirketlerin toplam değerinin yaklaşık olarak % 80 ine ulaşmaktadır. Buna karşılık toplam şirket sayısının % 84 ünü oluşturan diğer şirketlerin toplam değer içindeki payları sadece % 20 kadardır. Burada da sermayenin çok belirgin bir şekilde tekelci bir yapıya sahip olduğunu görüyoruz.

Araştırmamızın başında geri bıraktırılmış ülkelerin bir merkez gezegen ilişkisi içerisinde emperyalizm ve işbirlikçi sermaye tarafından sömürüldüklerini ileri sürmüş ve bu sömürü ilişkisinin belirli *merkezler, belirli metropoller tarafından* yürürlüğe konulduğunu, uygulandığı belirtmiştik. Az gelişmiş, gelişmekte olan, geri kalmış bir ülke değil geri bıraktırılmış bir ülke olan Türkiyede bu ilişkinin düğümü ve beyni İstanbuldadır. 1960 yılında Türkiyedeki toplam sanayi üretiminin değeri 7.159 milyar TL. ve İstanbuldaki sanayi üretiminin değeri ise 4.234 milyar TL idi. Diğer bir deyişle Türkiyenin toplam sanayi üretiminin % 60 ı İstanbulda yapılmaktaydı. Ülkenin geri kalan kısmına göre böylece çok güçlü bir durumda bulunan İstanbulda sanayi sermayesi çok açık bir şekilde tekelci sermayedir. İstanbulda üretilen ya da monte edilen sanayi ürünleri Türkiyenin diğer bölgelerinde monopol fiyatlarda satılmakta, emperyalizmle bütünleşmiş tekelci sermaye böylece bir yandan Anadoludaki tüketiciyi diğer yandan da İstanbul sanayi proleteryasını sömürmektedir. Tablo IV te İstanbul sanayinin tekelci yapısı açık bir şekilde ortaya konulmaktadır.

TABLO IV

İSTANBULDAKİ ÖZEL SANAYİ YERLERİNİN KARŞILAŞTIRILMASI

İşyerlerinde Çalışanların Sayısı	İşyerleri Sayısı	%	Sabit Sermaye Yatırımları TL.	%
4 — 10	597	39.4	21 843 367	1.5
11 — 50	611	40.2	207 603 704	14.4
51 — 100	156	10.2	180 932 703	12.6
101 — daha fazla	*155*	*10.2*	*1 028 625 963*	*71.5*
TOPLAM	**1519**	**100.0**	**1 429 055 737**	**100.0**

(Kaynak : İstanbulun Sanayi Potansiyeli. S. 18. İstanbul Sanayi Odası Neşriyatı 9 - 1964)

Tablo III. İstanbulda 100 kişiden daha fazla işçi çalıştıran özel sanayi kuruluşlarının, toplam kuruluşların % 10.2 sini oluşturduklarını ortaya koymaktadır. Buna karşılık bu kuruluşlar toplam sabit sermaye yatırımlarının % 71.5 ini yapmışlardır. 50 kişinin üzerinde işçi çalıştıran sanayi kuruluşlarının toplam sabit sermaye yatırımları içerisindeki payları ise yaklaşık olarak % 85 e varmaktadır. Diğer bir deyişle İstanbuldaki sanayi kuruluşlarının % 20 si sabit *sermaye yatırımlarının* % 85 ini yapmış bulunurken, geriye kalan % 80 i sadece % 15 oranında bir sabit sermaye yatırımı yapmış bulunmaktadır. Görülüyorki İstanbul sanayine egemen olan sermaye *tekelci* bir sermayedir.

Aynı şekilde tamamen özel teşebbüs elindeki kağıt, kauçuk, kimya ve madeni eşya sanayilerini inceleyecek olursak, 10 kişiden fazla işçi çalıştıran ve büyük sanayi kuruluşu olarak tanımlanan işyerlerinin toplam üretim içindeki paylarının çok *yüksek olduğunu görürüz.* Tablo V te bu konuda bilgi verilmektedir.

TABLO V

İSTANBULDA BELİRLİ SANAYİ DALLARINDA BÜYÜK VE KÜÇÜK ÖZEL SANAYİ KURULUŞLARININ KARŞILAŞTIRILMASI

	Üretim Dağılımı (%)		*Kapladığı İş Yeri Alanı (m²)*	
İş Kolu	Büyük Sanayi	Küçük Sanayi	Büyük Sanayi	Küçük Sanayi
Kâğıt	80.6	19.4	46 584	5565
Kauçuk	98.7	1.3	126 252	2360
Kimya	72.9	27.1	534 802	12214
Madeni Eşya	69.1	30.9	55 353	4120

(Kaynak : İstanbulun Sanayi Potansiyeli. S. 17. İstanbul Odası Neşriyatı 9 - 1964

Tablo V te görüldüğü gibi, örneğin kauçuk Sanayiinde üretimin % 98.7 si büyük sanayi kuruluşları tarafından yapılmaktadır. Aynı şekilde büyük sanayi kuruluşlarında işyeri başına ortalama 5900 m² lik bir alan düşerken, bu değer küçük sanayi kuruluşlarında sadece 194 m² dir.

Görülüyorki ister üretim, ister yatırım, isterse istihdam kapasiteleri bakımından inceleyelim, Türkiyede emperyalizmle bütünleşmiş sermayenin ve bu arada sanayi alanındaki sermayenin tekelci bir sermaye olduğu ortadadır. Bu bakımdan şimdiye kadar verilen bilgilerin ışığı altında varılacak zorunlu sonuçları şu şekilde özetleyebiliriz.

1. Emperyalizm ve işbirlikçi sermaye tarafından sömürülerek üretim güçlerinin gelişimi sürekli olarak engellenen, yavaşlatılan Türkiye az gelişmiş, gelişmekte olan, geri kalmış bir ülke değil geri bıraktırılmış bir ülkedir.

2. Geri bıraktırılmış Türkiye, Asya, Afrika ve Lâtin Amerikadaki sömürülen diğer toplumlar gibi, dünya kapitalist düzeninin bir parçasını oluşturur.

3. Üretim güçlerinin gelişim düzeyinin ilkelliğine rağmen, Türkiyede egemen olan ilişki kapitalist öncesi ilişkiler değil, emperyalizm ve işbirlikçi sermaye tarafından belirlenen, uygulanan kapitalist ilişkilerdir.

4. Bu ilişkiler içerisinde, bütün geri bıraktırılmış ülkelerde olduğu gibi, Türkiyede de kapitalizm bir zamanki dinamik ve olumlu yönleriyle değil, en yozlaşmış şekliyle belirir, en yozlaşmış özellikleriyle işlem görür. Bu bakımdan geri bıraktırılmış ülkelerdeki sermaye çok belirgin bir şekilde tekelci bir yapıya sahiptir.

(*) Bak : Paul A. Baran : The Political Economy of Growth».

Andre Gunder Frank : «The Development of underdevelopment» ve «Capitalizim and underolevetopment in latin America.

SOSYALİST MÜ

● Yeni yıl, kavram kargaşalığına yeni unsurlar kattı ve pratik yörüngesine bir türlü oturamayan kısır tartışmaları yoğunlaştırdı. Kuşku verici bölünme eğilimleri; «ilkelerde birlik», «eylemde birlik», «solda birlik» sloganlarıyla aynı anda ve aynı yerlerde ortaya çıktı. Sol, «emperyalizm» den «sosyalist devrim»e kadar her kavramda, en küçük bir sorumluluk duygusu duymadan yaratılan kargaşalığın meyvalarını toplamaya başladı : Klik sayısı hızla artıyor ve işçilerin, köylülerin gitlikçe yoğunlaşan kavgalarına rağmen sol, bakarkörlüğünü sürdürüyor.

Bize kalırsa, kargaşalığın en önemlisi, «sosyalist mücadele, kavramında yaratılmıştır. Bilimsel yöntemin bütün kurallarını hiçe sayarak ortaya atılan bir teze göre; yarı-sömürge ve yarı-feodal ülkelerde sosyalist mücadele yapılamaz; önce sosyalist mücadelenin yapılabilmesi için gerekli şartlar hazırlanmalıdır, bu şartlar bir «millî demokraside» vardır ve millî demokrasiyi kurma mücadelesi yerine doğrudan sosyalist mücadeleye girişmek, oportünizmdir, emperyalizm ajanlığıdır, v.s.

Bu tezin ilk kısmı «ısıtma»dır - ki fazla ısıtıldığı için ekşiyip dip tutmuştur - son kısmı da ünlü «yaratıcı gücün»(1) yarattığı cevherlerdendir!

Aşağıdaki yazı, sosyalist mücadelenin özü ve unsurları açısından bu kısırlaştırıcı tezin sakatlığını ve tehlikelerini ortaya koymaya hasredilmiştir. ●

M. KUTLAY

I

SOSYALİST MÜCADELE NEDİR?

Sosyalist mücadele, kısaca, sosyalist iktidarın kurulması için harcanan çabaların tümüdür. Tanım, hareket - devrim - iktidar üçlüsündeki öncülük sorununu tüm olarak almakta; parlemanter kavgadan kırsal gerilla eylemlerine kadar her türlü hareketi kapsamaktadır.

Sosyalist mücadelenin yürütülmesi için gerekli koşulların ilki, sosyalist örgütün kurulabilme imkânıdır. Sosyalist örgütün kurulabilmesi ise, işçi sınıfının mevcudiyetine ve belli bir kısmının öncülük görevini üstlenecek bilinç düzeyine erişmiş olmasına bağlıdır.

O halde, işçi sınıfının mevcudiyeti nasıl anlaşılacaktır? Bu konuda belli ölçütler koymak mümkündür :

İŞÇİ SINIFI VAR MI, YOK MU?

I) **İşçi sınıfının sayısal gücü** : Sayısal güç, iki türlü ölçüdür. Mutlak miktar ve işçi sınıfının toplam nüfusa oranı. Oran ne kadar düşük olursa olsun, mutlak miktar belli bir örgütlenmeyi gerçekleştirmek için gerekli sayı bakımından önem taşır. İşçi sınıfının nüfusa oranı ise, hangi ekonomik kesimde olursa olsun, ücret geliri ile yaşayan kişilerin toplam sayısının toplam nüfusa bölünmesiyle hesaplanır. Genel olarak hesaplanan oranın önemi açıktır: İşçi sınıfı örgütünün yayılma ve gelişme şansı bu orana büyük ölçüde bağlıdır ve giriştiği genel hareketlerde duruma hâkim olma ihtimalini belirleyen en önemli etkenlerden biri bu oransal önemdir. Kaldı ki, bir ülkede kapitalist üretim ilişkilerinin yerleşip yerleşmediğini anlamaya çalışırken kullanılacak ölçülerden biri de bu orandır.

II) **İşçi sınıfının dağılımı** : Tarım kesiminde ve sanayi kesiminde işçi sınıfının oransal büyüklükleri de ayrı bir gösterge sayılabilir. Sanayi kesimindeki oranın yüksekliği, özellikle örgütlenme olanakları ve şehir hareketlerinin başarı şansı bakımından yol gösterici olabilir. Tarım kesiminde ücretli emeğin oranı, bu kesimin siyasal örgütlenmesi ve kırsal bölgedeki ittifakların köprübaşlarının kurulması açısından önem taşır.

Öte yandan, yer itibariyle yoğunlaşma eğilimi de sosyalist mücadele açısından belirleyici bir rol oynar. Büyük merkezlerde toplu halde bulunmanın sağladığı başlıca yararlar şunlardır : Örgütün işçilere ulaşmasının kolaylaşması, toplu propaganda ve etkileyici gösteriler düzenleme olanaklarının genişlemesi..

Geri kalmış kapitalizmin egemen olduğu ülkelerde sosyalist mücadelenin temel öznesi olan işçi sınıfı örgütünü meydana getirecek potansiyelin varolup olmadığı hakkında aşağıdaki rakamlar yolgösterici olabilir :

«1962 de Afrika'da 15 milyon (kıtanın bütün nüfusunun % 6 - 7 si kadar) işçi vardı. Aynı tarihte, Asya'daki kol işçilerinin 100 milyon olduğu tahmin edilmekteydi. Bugün Üçüncü Dünya, Rus Devrimi sırasında Orta Asya'nın bulunduğundan daha iyi bir durumdadır. 1917 de, burada işçi sınıfı toplam nüfusun % 0'35 inden daha az bir miktarı temsil ediyordu.» (2)

PARTİ ve AYDINLAR

Sosyalist mücadelenin temel aracı, siyasal iktidara yönelmiş işçi sınıfı partisidir. Partinin işçi sınıfı partisi niteliğini kazanabilmesi için işçi sınıfı ideolojisinin partinin eylemlerine yol gösterici olması, işçi sınıfının öncü çekirdeğinin partide fiilen görevli bulunması zorunludur. Ama burjuvazi, işçi sınıfının bilinçlenip siyasal anlamda örgütlenmesini önlemek için elinden geleni yapacaktır. Bu durumda, işçi sınıfının sendikal isteklerden öteye geçmesi, siyasal iktidara yönelmesi için çare nedir?

Sosyalist mücadelelerin tarihi incelendiğinde örgütün ilk dönemde işçi sınıfına «dışardan» bilinç götürecek bir aydın kadro tarafından kotarıldığı görülür. Bunda sakat hiçbir yan yoktur ve bu yüzden örgütün işçi sınıfının öz örgütü olmasına halel gelmez.

Ancak bu ilk dönemin en büyük tehlikesi, öncü kadronun henüz gerçekten işçi sınıfı ideolojisinin emrettiği biçimde bir öncü haline gelememiş, yani devrim teorisinden nasibini alamamış bulunmasıdır. Böylesi bir kadronun öncülüğünde yürütülen hareketler, ya burjuvazinin tüfeklerindeki bütün kurşunların işçi sınıfı üzerine boşalmasıyla ya da işçi sınıfının bütün devrimci potansiyelinin «tabulaştırılmış cepheler» içinde eritilip yok edilmesiyle sonuçlanır.

Ama, «dışardan gelecek bilinç» ten vazgeçilemez. «Bütün ülkelerin tarihi gösterir ki, işçi sınıfı sadece kendi çabasıyla ancak sendikacılık bilincini geliştirebilir... Oysa sosyalizmin teorisi, mülk sahibi sınıfların eğitim görmüş temsilcileri tarafından, aydınlar tarafından geliştirilmiş felsefe, tarih ve iktisat teorilerinden doğup gelişmiştir.» (3) Venezüela'da gerilla hareketinin başlangıcı sırasında savaşçıların % 80 - 90 ının kentten gelmiş üniversite öğrencilerinden oluşması (4), aydınların ilk dönemde, sadece teorik bilinç verme görevini değil, fakat eylemde öncülüğü de yüklenebileceklerini göstermektedir.

CADELENİN ÖZÜ

TEMEL ÖRGÜTÜN TEMELİ

Örgütlenme ve mücadele sürecinin ikinci döneminde parti temelinin dönüştürülmesi, işçi sınıfının öncü çekirdeğinin partiye önemli ölçüde egemen olması zorunludur. Bu dönüşüm başarılamazsa, emperyalizme ve yerli egemen güçlere karşı sağlıklı bir mücadelenin yürütülmesi olanaksızdır. Bu mücadele başarılmış görünse bile, emperyalizmin tezgâhladığı tuzaklara düşme olasılığı yüksek olacaktır. Gana'da olan, bundan başka birşey değildir. Nkrumah'ın yönetimindeki Gana Halk Konvansiyonu Partisi «toplumun üzerinde yüzen ve içinde devrimci aydınlarla bazı kentlileri taşıyan bir kayık» olmaktan öte geçmemiştir. (5) Geçmediği için de Gana tuttuğu yoldan tersyüz etmiştir.

Temel örgütte, aydınlarla işçilerin her iki dönemde de birlikte bulunmalarının gerekliliği ortadadır. O halde, böyle bir partide, «işçilerle aydınlar arasında... her türlü fark kesin olarak silinmelidir.» (6) Parti, güçlü bir biçimde, örgütlü ve disiplinli, yapısı çoğunlukla işçi asıllı fakat sosyalizmi iyice sindirmiş insanlar tarafından yönetilen bir parti olmak zorundadır. (7)

DİSİPLİN ve BİRLİK

Disiplini sağlayan nedir? İlk olarak işçi sınıfı öncüsünün bilinci, devrim yolundaki özverisi, kendine hâkimiyeti, feragat duygusu, yiğitliği; ikinci olarak, bütün işçi sınıfı ile emekçi yığınlarıyla bağlar kurmak; üçüncü olarak da, siyasal strateji ve taktiğinin büyük yığınlar tarafından benimsenerek kabul edilmesidir. (8)

Partide çeşitli *görüşlerin varlığı* halinde «mücadele için birliğin» başlıca ilkeleri ise şöyle formüle edilebilir :

i) Birleşmenin ön şartı, sağlam ve belirli sınırların çizilmesidir.

ii) Pratik hedefler konusunda uzlaşılabilir, fakat bilimsel sosyalizmin ilkeleri üzerinde pazarlık yapılamaz ve teorik ödünler verilemez. (9)

iii) Her görüş, partinin yığınlar önündeki *itibarını* korumak ve *onu zedeleyecek* hareketlerden kaçınmak zorundadır.

Sonuç olarak, anlamlı bir sosyalist mücadelenin ilk şartının «siyasal iktidara yönelmiş bir işçi sınıfı partisinin varlığı» olduğu ve bu partinin kuruluş ve işleyişinde bazı ilkelere kesinlikle uyulması gerektiği söylenebilir.

II

BÜTÜN BİR SÖMÜRÜ MEKANİZMASINA KARŞI

Bugün sosyalist mücadele, gerek tekelci kapitalist ülkelerde, gerekse geri kalmış kapitalist üretim biçiminin egemen olduğu ülkelerde, her türlü sömürmeye karşı çıkmaktır. Kabileci baskıdan feodal sömürmeye, ırk ayrımından emperyalist baskıya, aracı ve tefeci soygunundan kapitalizmin getirdiği yalınkat belâlara kadar bütün bir sömürme mekanizmasına karşı mücadele, «sosyalist mücadele» sözünde sembolleşir.

İlk bakışta birbiriyle çağdaş bile sayılamayan bu sömürme çarklarına karşı mücadele, neden tek bir süreç halinde yürür? Bunun başlıca sebebi, emperyalizmin himmetiyle dünyada çok ilginç sosyo-ekonomik yapıların yaratılması ya da sürdürülmesidir.

FARKLI CEPHELER

Kapitalizm, bugünkü gelişme düzeyine ulaşmadan önce, sömürgelerde ve dış kapitalizmin sızmaya başladığı ülkelerde «ikili» bir yapı oluştu. Dış kapitalizm, bir üretim biçimi olarak doğrudan köye girmedi, bağlarını önce şehirlerle kurdu. Ulaşım ve haberleşme şartlarının kötülüğü ve merkezi iktidarın zayıflığı, farklı üretim tarzlarının belirli bir süre birlikte yaşamasına imkân verdi. Kaldı ki, bu süre içinde, kapitalizmin bu geleneksel yapılara sızması için itici bir etken de yoktu. Bu bölgelerde sınıf çatışmaları açığa çıkmamıştı ve şehirler bu bölgelerin yarattığı nisbeten düşük artıdeğer ile yetinebiliyorlardı. Devrim açısından mesele, sömürülen kitleleri egemen sınıflara karşı harekete geçirmek olduğuna göre, devrimciler, bu bölge insanlarının elle tutulur gözle görülür meselelerini ortaya koymak zorundaydılar. O dönemde, anti-kapitalist mücadele, bu insanlar için anlaşılmaz bir kategori olabilirdi. O halde, feodal sömürü ve/veya köleci baskılara karşı bilinçlendirme, devrimcilerin başlıca çabasını teşkil edecekti. Yani o dönemin koşulları, birden fazla cepheyi gerektiriyordu.

Bugün, tekelci kapitalizmin ve ona bağlı olarak geri kalmış kapitalizmin ulaştıkları gelişme düzeyi, kapitalist *üretim ilişkilerinin asgari temeli üzerinde* ve kapitalizmin kurallarına göre bir bütünleşmeyi zorunlu kılıyor ve bu bütünleşmenin koşullarını sağlıyor. Bütünleşme, iki kademede de görülüyor : Tekelci kapitalizm ile geri kalmış kapitalizm arasında ve geri kalmış kapitalizmin yapısını teşkil eden unsurlar arasında.

Gelişen ulaşım, haberleşme ve merkezi iktidar otoritesi, bütünleşmenin meydana gelmesi için imkânlar yaratıyor. Tek bir üretim biçiminin, kapitalizmin, ülkeye egemen olmasını sağlıyor. Böylece, geleneksel bölgelerdeki sorunlar, «düzenin» ortak sorunlarıyla aynilaşmasa da, birleşiyor.

Demek ki, üretim ilişkileri bakımından bugün, mücadelenin temel yönünden farklı bir «antifeodal cephe» teşkil etmek anlamsızdır.

KALINTILAR SORUNU

Farklı cepheler teşkil etme eğilimini besleyen ikinci unsur, «üst-yapıdaki kapitalizm öncesi kalıntılar» sorunudur. Genellikle, üstyapı kalıntıları ile kastedilen, daha sonraki dönemde egemen olan üretim biçimi içinde varlığını sürdüren, fakat doğum tarihi itibariyle daha önceki bir üretim biçiminin malı olan, belli hukuki, siyasal, ideolojik, vs. kurumlardır.

Bir üretim biçimi, kendisinden öncekini yıkıp onun yerini aldığı zaman, eski üretim biçiminin ürünü olan bazı üstyapı kurumlarının yaşamaya devam etmesi doğaldır. Bu kurumların yıkılma vâdesi gecikmiştir. Üretim biçimi, iç dinamiği ile değil de, dışsal bir etki ile yıkıldığı zaman kalıntı kurumların alanı ve gücü daha da fazla olabilir. Ama bunlar, genellikle yeni üretim biçimi tarafından benimsenirler. Zaten, kalan kurumlar, yeni biçimin zorunlu bir tahribatı ile karşılaşmadıkları için kalmışlardır, yani, yeni üretim biçimi ile uyuşma kabiliyetleri vardır. Bu *kalıntılar, artık yeni üretim biçiminin malıdır.*

«Dünyada saf kapitalizm yoktur, olamaz da.. Her zaman karşılaştığımız, feodalizmle, yobazlıkla ya da daha başka bir şeyle karışmış olan bir kapitalizmdir.»(10)

Öte yandan, bir görüş, yasalarda bazı kısıtlayıcı hükümler bulunduğu takdirde ve egemen sınıfların sola karşı davranışlarının «demokratik» sayılamayacağı yerlerde, sosyalist mücadele yapılmasının mümkün olmadığını savunmaktadır. Gene temel yanılgı, leninist katkının rafa kaldırılmasından doğmaktadır. «Herhangi bir devrimci yığın eylemi dönemi bir yana... her politik durumda, en özgür burjuva ülkelerinin hükümetleri bile, kanuni örgütleri dağıtma, onların mallarına el koyma, liderlerini tutuklama ve buna benzer 'pratik sonuçlarla' tehdit etme davranışlarında bulunurlar.» (11) Fakat nasıl Fransa'da sol yayımcı François Maspero «Tricontinental»i satınca hapse atılıyor diye «bu ülkede sosyalist mücadele yapılamaz» yollu fetvalar düzülmüyorsa ve nasıl Guatemala'da 28 tane devrimci, hükümet kuvvetleri tarafından günün birinde evlerinden toplanıp sorgusuz sualsiz öldürülüyor ve herbirinin cesedi ayrı bir yere atılıyor diye kahraman Cesar Montes kuvvetleri yaptıkları mücadelenin sosyalist mücadele olduğunu söylemekten çekinmiyorlarsa (12), geri kalmış kapitalizmin hukuku da sosyalizme karşı hükümler taşıyor diye

Sayfayı çeviriniz

sosyalist mücadeleden vazgeçilemez. Önemli olan ölçü, sosyalist mücadeleyi yürütebilecek nitelikte bir örgütün kurulabilme imkânıdır.

NEDEN TEK BİR MÜCADELE?

Farklı cepheler, farklı safhalar konusundaki tartışma, devrimcileri dünya çapında uzun süre meşgul etmiş, ama tartışmalar artık durulmuştur. Geri kalmış kapitalizme karşı çok boyutlu fakat bütün «antileri» içeren bir sosyalist mücadele üzerinde belli bir anlaşmaya varılmasının başlıca *nedenleri* şunlardır :

i) Farklı cepheler teşkili için en önemli sebep olan «öteki milli sınıfların cephelerden birine katılması» sağlanamamakta, bu sınıfların bir kısmı, aşağıdaki bölümde göreceğimiz gibi, karşıdevrim cephesinde yer almaktadırlar.

ii) *Emperyalizmin* «dışardan ve tankıyla topuyla» gelmesine dayanan «salt antiemperyalist cephe» teorisi, emperyalizmin «içerdeki beslemeleri yoluyla ve parası puluyla» gelmeye başlamasıyla, çökmüştür.

iii) Kapitalizm öncesi kalıntılar, geri kalmış kapitalizmin gittikçe daha fazla tekelci kapitalizmin önerdiği dünya çapında «işbölümüne» göre belirlenen sosyoekonomik yapısındaki değişikliklerle birlikte ortadan kalkmaya başlamıştır.

iv) «Antiemperyalist - antifeodal» sloganlar taktik avantajlarını da yitirmişler, sanıldığı kadar ahmak olmayan yerli burjuvazi ve emperyalizm, antiemperyalist - antifeodal mücadelenin önşartının *antikapitalist öze bağlı olduğunu* farketmişler, tedbirleri ona göre almaktadırlar.

Brezilyalı bir devrimci bilim adamı, Küba devriminden sonra emperyalizmin Latin Amerika'da yeni bir sürprizle karşılaşmamak için tedbirlerini aldığını, «milli» *burjuvazilerin de gittikçe* çıkarlarını emperyalizmle daha fazla birleşmekte gördüklerini belirtmekte, bu yüzden devrimin sosyalist karakterinin baştan itibaren belirlenmesi gerektiğini söylemektedir. «Latin Amerika devrimi, daha başından itibaren, «milli» burjuvazi ve emperyalizmle bir çatışmaya girecektir. Bu şartlarda mücadele çok daha güç olacak, doğrudan ve belirli bir sınıf çatışması yer alacak ve bu yüzden parti öncekinden daha vazgeçilmez hale gelecektir... Bugün herhangi bir Latin Amerika devrimi bir önşart olarak sosyalist [illegible]rliğe sahip olmalı, bu yüzden de mutlaka sosyalist özellikte olmalıdır.» (13)

Ve Douglas Bravo, Venezüela devrimci hareketinin hedefinin işçileri ve köylüleri iktidara getirmek olduğunu açıkça söylemektedir; çünkü, «sosyalizm» sözü daha önce Afrika'da kazandığı ünü, şimdi de Latin Amerika'da kazanmaya başlamıştır. Afrika'da siyasal bağımsızlığın yaygınlaşmasıyla birlikte, «sosyalizm» sözü ile başlamadan lâfımızı dinletemediğimiz bir dönem başlamıştır ve sosyalizm, Afrika halkları için tek alternatif olarak görünmüştür. Afrika «sosyalizmi» elbette, sosyalizmin gerçek anlamıyla uygulanması olmamıştır. Ama önemli olan, sosyalizmin, Afrika halklarının bilincinde tek *kurtuluş yolu olarak yer etmiş bulunması*dır. Öyle ki, Afrikalı, sosyalizmsiz bağımsızlığın bir işe yaramadığını bile açıkça görmüştür.

Milli kurtuluş hareketi konusunda uzmanlaşan Romano Ledda, bugünkü milli kurtuluş hareketlerinin sosyalist mücadeleden ayrılamayacağını, bunun başlıca nedeninin ise :

— gerçek bir siyasi bağımsızlığa ulaşma,

— geriliğin yasalarını tersine çevirme,

— emperyalist mekanizmayı kırma ve

— burjuvaziye karşı mücadele arasındaki bağların gittikçe derinleşmesi olduğunu söylemektedir. Bu yüzden, devrimin sosyalist karakteri daha baştan itibaren belirlenmek zorundadır. (14)

III

İTTİFAK NE DEĞİLDİR?

Yukarda gördüğümüz gibi, bağımsızlık ve demokrasi mücadelesi, günümüzde, sosyalist *mücadele* içinde birleştirilmiş durumdadır. Ve devrimci ittifaklar da, ittifaka katılanların «kısa vâdeli amaçlar» kadar «uzun vâdeli amaçlar» hakkında da açık - seçik bilgi sahibi olmasıyla yapılmaktadır. Açık - seçik yapılan bir ittifak ise, ittifakın öncüsü işçi sınıfının çevresin*de toplanmak zorunda olan sınıf ve tabakaların* ittifakıdır.

İttifak, bir başka olay olan «bireysel katılma» ile karıştırılmamalıdır. İşçi sınıfı dışında bir bireyin - aydının, köylünün, burjuvanın - işçi sınıfı ideolojisinin bilimsel doğruluğunu ve tarihsel kaçınılmazlığını *görüp işçi sınıfı saflarına katılması ayrı* bir şeydir; bir sınıf ya da tabakanın kendi ideolojisinden vazgeçmeksizin, fakat sınıf çıkarlarıyla belli ölçüde uyuştuğu için, işçi sınıfının öncülüğünde yürütülen mücadelede işçi sınıfının yanında savaşması ayrı bir şeydir.

KÖYLÜ SAVAŞI VE «KÖYLÜ DEVRİMİ»

Sosyalist mücadelede işçi sınıfının başlıca müttefiki yoksul köylülerdir. Yoksul köylü kapsamına, topraksız ve az topraklı köylüler girer. Aile işletmesini aşan, yani işçi çalıştırmayı zorunlu kılan büyüklükteki üretim birimlerinin sahipleri, bu «başlıca müttefik» kapsamı içinde değildir. Yoksul köylülerle yapılan ittifak, sosyalist devrimden sonra da sürer ve bu ittifak yüzünden işçi sınıfı iktidarına halel gelmez; iktidar işçi sınıfı demokrasisidir ve bu demokrasi yoksul köylüler için de demokrasidir.

Bir görüşe göre, geri kalmış kapitalizm «yarı - sömürge ve yarı - feodal» özellikler taşıdığına göre, bu üretim biçiminin egemen olduğu ülkelerde «işçi sınıfının önderliğinde bir köylü devrimi olan milli demokratik devrim» yapılmalıdır. Bu «köylü» sözü, topraksız ve az topraklı köylülerden başka köylüleri de kapsamaktadır. Yani, hem emek pazarı hem de meta pazarı içinde bulunan, birinci pazarda tarım işçisinin işgücünü satınalarak onu sömüren, ikinci pazarda ise ticaret burjuvazisi ve aracılar tarafından «kazıklanan» başka köylülerin de yapacağı bir devrimdir köylü devrimi.

Devrimler tarihi, bir köylü devrimini henüz bize göstermemiştir. Bütün devrimler, öncülüğü elinde tutan sınıfın devrimi olarak adlandırıldığına göre, bir «köylü devrimi» görmek bundan sonra da mümkün olmayacaktır.

Hiçkimse, özellikle Afrika, Asya ve Latin Amerika'daki köylülerin rolünü küçümseyemez. *Engels'in* «Almanya'da Köylü Savaşı» nda belirttiği gibi köylüler büyük bir güçtür; fakat bu güç ancak burjuvazinin ya da işçi sınıfının elinde dile gelmektedir. Rus köylülerinin toprak sahibi olabilmesi ancak 1917 devrimi ile başarılmıştır. Ancak işçi sınıfının örgütü öncülüğünde yapılan bir devrimle köylülerin toprak sahibi olmaları ve böylece farklı bir gelecek sağlayabilmeleri mümkündür. «Bu durum köylülerin, kurulu marksist örgütlerin önderliği altında ve geniş ölçüde öteki sınıf güçlerinin yönettiği devrimci mücadeleye katıldıkları Yugoslavya, Bulgaristan, Vietnam, Kore, Çin ve Küba gibi ülkelerde de aynıdır.» (15)

Bir mücadelede savaşan, ölen temel gücün köylüler olması da, mücadelenin niteliğini değiştirmez. Köylü savaşı, köylü devrimi demek değildir. İşçi sınıfı «kağıttan kaplanlara» karşı elbette tek başına çıkmayacaktır. Giap'ın, **yarım değil tam sömürge olan** Vietnam için söylediklerini dikkatle okuyalım :

«... nüfusun çoğunluğunu köylülerin meydana getirdiği bizim gibi geri bir sömürgede, halk savaşı, özünde, **işçi sınıfının önderliğinde bir köylü savaşıdır.»** (16) «Köylü savaşı», «köylü devrimi» değil!

«MİLLİ» BURJUVAZİ BİR MÜTTEFİK Mİ?

İttifaklar konusunda burjuvazinin de özel bir yeri vardır ve zaten yakın zamana kadar asıl fırtına bu noktada koparılmıştır. Bir iddia şudur:

«Yarı - sömürge ve yarı - feodal» bir ülkede sosyalist mücadele yapılamamasının *nedenlerinden birisi*, «milli» burjuvazinin mücadeleye kazanılmasının gerekliliğidir. Eğer sosyalist bir düzen istendiği açık açık söylenmezse, milli burjuvazi, emperyalizme, onun yerli işbirlikçilerine ve feodal kalıntılara karşı işçi sınıfının önderliğinde yapılacak köylü devriminden yana olur, hiç olmazsa yan tutmaz.

«Milli» burjuvazi, bu iddia sahiplerinin sandığı gibi çıkmamıştır. Üstelik, bu «milli» burjuvazinin harekete en küçük bir sempati duymaksızın karşı cephede saf tutması, sosyalistlerin «sekter» davranmalarından doğmamıştır, tersine bağımsızlık mücadelesinin verildiği her ülkede «milli» burjuvaziye belli bir yakınlık gösterilmiştir. Hepimiz biliyoruz ki, Çin kurtuluş savaşı, en büyük darbeleri «milli» burjuvaziden yemiştir.

«Milli» burjuvazi, çıkarlarını sanıldığından daha iyi hesaplamaktadır. İşçi sınıfı ve onun örgütünün öncülüğünde yürütülen hareketin, sosyalist mücadeleden başka bir şey olmadığını, bu «milli» burjuvaziler, bazı «devrimcilerden» daha iyi anlayabilmişlerdir.

«Filipin demokrasisi» nin vatanında verilen mücadeleye karşı «milli» burjuvazinin aldığı tavrı Pomeroy şöyle anlatıyor :

«Amerikan emperyalizminin saldırısına sadece sosyalistlerin yönettiği devrimci hareket şiddetle karşı koydu ve yeni

sömürgeci rejim Amerikanın desteklemesiyle 1946 Ağustos'unda harekete karşı silâhlı bastırma politikasına giriştiğinde millî burjuvazi, küçük protesto belirtileriyle, ihanete «peki» dedi ve yanında yer aldı. Huk adıyla adlandırılan devrimci gerilla hareketi, baskıya rağmen güçlenip 1950 lerde genişleyince, kitlelerden korkan millî burjuvazi, daha da ileri giderek, millî kurtuluş güçlerine karşı Amerikan emperyalizmi ve gerici toprak ağaları ile ittifaka girdi.» (17)

İTTİFAK YAPMAMAK MÜMKÜN MÜ?

O halde ne yapılacaktır? Sosyalist mücadele süreci içinde, işçi sınıfı, hiçbir sınıfın durumunu gözönüne almaksızın «ben kendi kavgamı yürütür, kendi devrimimi yaparım, kimsenin yardımına ihtiyacım yok» mu diyecektir? Ve bu dediğini yapacak güçte midir? Bunlar, aslında saçma sorulardır. İşçi sınıfı, tekelci kapitalist ülkelerde bile böyle davranamaz.

Şimdiyedek hiçbir devrim, tek bir sınıfın mücadelesi ile yapılmamıştır. Buna karşılık, her mücadelede daima bir öncü sınıf ya da tabaka bulunmuştur ve her devrimde belli bir sınıfın iktidarı kurulmuştur — iktidar birden fazla sınıf tarafından paylaşılsa bile. (18)

Peki, sosyalist mücadelenin yürütülmesinde kurulacak ittifakların uyması gereken başlıca ilkeler neler olacaktır? Bu ilkeler, sosyalist öğreti ve sosyalist mücadele deneyimlerinden çıkartılmak zorundadır.

İTTİFAK İLKELERİ

1. Bütün muhalefet katlarının mücadeleye ve partiye ellerinden gelen yardımı fiilen yapmalarını sağlamak üzere **işçi partisinin yönetimi altında** geniş bir siyasi mücadelenin örgütlendirilmesi görevini, işçi partisi üstlenmelidir. (19)

2. *İttifaklar, «somut hedeflerde birlikte davranma» nın ötesinde işçi sınıfını bağlayıcı hükümler getirmemelidir, yani, iş, sınıflar arası genel işbirliğine dökülmemelidir. «Sınıflar arası işbirliği fikri, oportünizmin temel özelliğidir.»* (20)

Tâvizler, *sadece* işçi sınıfına yakınlaşan unsurlara ve bunlara ancak yaklaştıkları ölçüde ve yaklaştıkları anda verilmeli ve bir yandan da burjuvaziye yaklaşanlara karşı mücadele sürdürülmelidir. (21)

3. «Cephe» tarzı örgütlenmelere gitme zorunluluğu varsa dikkatli davranılmalı; Mısır ve Cezayir tipi hilkat garibelerinin doğması önceden engellenmelidir. Birleşik Arap Cumhuriyeti'nde sınıf çatışmalarının yoğun olmadığı bağımsızlığın ilk günlerinde, «millî» burjuvazi, Millî Birlik'e karşı oldukça yakın davranmıştır. Fakat 1961 Eylül'ünde aynı güçler Suriye'de sola kayan hükûmeti devirmeyi ve Suriye'yi Birleşik Arap Cumhuriyeti'nden ayırmayı başarmışlardır. Nâsır'ın da itiraf ettiği gibi, bunun başlıca nedeni «gerici güçlerin - ki Nâsır bunların arasında 'millî' burjuvaziyi de saymaktadır - Millî Birlik'e katılmalarına izin verilmiş olmasıdır». «Mısır devriminin» önderleri, bugün hâlâ, köylülerin, işçilerin, askerlerin yanında «sömürücü olmayan millî kapitalistleri» de Sosyalist Birlik'i teşkil eden unsurlar arasında saymaktadırlar. «Sömürücü olmayan millî kapitalizm» sözü anayasada kulanılmakta ve millî burjuvazi anlamına gelmektedir. (22)

Cezayir'deki «cephe» de, dışarıya karşı «kahrolsun emperyalizm ve siyonizm» derken, içerde, işçilerin seçtiği işçi sendikası önderlerini görevlerinden uzaklaştırıp yerlerine kendi adamlarını getirmekte, «Révolution et Travail» adlı işçi gazetesini yasaklamakta, demokratik hakların Üçüncü Dünya halkları için bir lüks olduğunu iddia ederek öğrenci örgütlerine karşı tedbirler almaktadır. Cezayir Millî Kurtuluş Cephesi'nin genel sekreteri Kaid Ahmed'in Oran'ın güneyinde 30.000 dönümden fazla toprağı vardır ve bu zat «iyi» zengin adamların partiye girmesinden yanadır. (23)

DARILTIR MIYIZ?

4. *İttifaklar, sosyalist bilinçlendirmeyi kesinlikle engellememeli ve işçi sınıfı, ittifaklara, sınırlayıcı bir etken olarak bakmamalıdır.* «Biz kalıldığımız zaman burjuvazi devrimden yüz çevirir, görüşünden kısmen bile olsa, bir an bile olsa esinlendiğimiz zaman, devrimde öncülüğü burjuva sınıflara tanımış oluruz. Burjuvazi devrimden yüz çevirir korkusuyla ılımlı davranmasını özlediğimiz proletaryayı tüm olarak burjuvazinin vesayetine teslim etmiş oluruz. (24)

İşçi sınıfının yaptığı anlaşma ve uzlaşmalarda asıl mesele, işçi sınıfının genel olarak bilimini, devrimci ruhunu, mücadele etme ve yenme yeteneğini düşürecek değil, yükseltecek biçimde uygulamaktır. (25)

İşçi sınıfı örgütü tam bir propaganda, bilinçlendirme ve siyasi eylem özgürlüğünü korumak zorundadır. İşçi sınıfı partisi bu konuda — «darıltma» konusunda — tek bir sözünü bile esirgemeksizin ve en küçük bir ihtiyatı bile gerekli saymadan, eylem özgürlüğünü korumalıdır. (26)

Dördüncü ilkenin önemi, aşağıdaki gerçeklerin ışığında daha fazla artacaktır :

BURJUVAZİNİN TEŞVİKLERİ

«Burjuvazi,... bir yandan proletaryanın ve 'halkın' *devrim için yararlı olduklarını*, devrim için akacak kanın onların *kanı olduğunu,...* *ama öte yandan eğer...* kesin zaferi sağlarlarsa, proletarya ile *devrimci köylülerin kendisi için büyük bir tehlike olacağını*, sınıf sezgisiyle pek güzel anlamaktadır. Onun için proletaryayı devrimde 'mütevazı' bir rol ile yetinmeye, kenarda durmaya, daha pratik daha gerçekçi olmaya ve taktiğini, 'yeter ki, burjuvazi devrimden yüz çevirmesin' ilkesi üzerine dayandırmaya teşvik etmektedir». (27)

Bu teşvik, elbette sadece dışsal biçimde yapılmayacaktır. Burjuvazi, belli çıkarlar karşılığında, işçi sınıfının mücadelesini bölmeye, likide etmeye, antikapitalist özünü boşaltmaya yarayacak sendikacı ya da «devrimcileri» her zaman bulabilir. Bu görevler, işçi sınıfı mücadelesini ekonomik mücadele düzeyinde tutmaktan, sosyalist önderlerin yazılarını tahrif ederek çevirmeye kadar, kaba ya da incelmiş yüzlerce şekilde yerine getirilebilir. Sözgelimi MDD ci Şahin Alpay, Türkiye'de işçi sınıfının mücadelesi için gerekli nesnel koşulların olmadığını söylerken ya da Lenin'in bir makalesindeki altı *çizilerek okunacak iki cümleyi* üç tane nokta koyma zahmetine bile katlanmaksızın *yokederek*, bu *görevi yerine getirmektedir*. Şahin Alpay'ın çevirisinde ortadan *kaldırdığı* - ve *böylece Lenin'in yanlışını düzelttiği* - iki cümle şunlardır :

«Bu *iktidarı devirerek*, *hemen ardından* sermayenin hâkimiyetine, burjuvazinin hâkimiyetine karşı mücadele etmeğe hazırlanmak lâzımdır. Bunun için, tamamiyle sosyalist, yani inkılâpçı bir doktrini derhal yaymak, ve köy burjuvazisine karşı ve bütün Rus burjuvazisine karşı girişilecek mücadele için ziraat emekçilerini birleştirmek, kaynaştırmak ve teşkilâtlandırmak ister.» (28)

EMPERYALİZMİN YENİ SEVGİLİSİ : «MİLLİ» BURJUVAZİ

Emperyalizm, eskisinden farklı olarak, millî bağımsızlığı iki şart altında kabul etmeye yanaşmaktadır :

I) Ağır sanayi kurulmayacaktır.

II) Devrim, sosyalist sloganlardan ve anti-kapitalist özünden arıtılacaktır.

Ve emperyalizmin, «millî» burjuvazinin bulunmadığı bazı Afrika ülkelerinde, «millî» burjuvazi yaratma kampanyasına girişmiş olmasının nedeni de budur. (29)

Yabancı tekeller, şu ya da bu şekilde millî hareketlere katılmış ve dolayısıyla devrimin düşman gözüyle bakmadığı tüccarlar, bürokratlar, aydınlar arasından kendi çıkarlarına hizmet edecek olanları her zaman bulmaktadır. (30)

Senegal'de «millî burjuvazi» diye adlandırılan gurup, işbirlikçi bürokrat burjuvaziden kendisini ayrı tutmaya hiç de meraklı değildir. (31) Emperyalizm, aynı desteği bu sınıftan da sağlayabilmektedir.

SOSYALİST MÜCADELE ZORUNLUDUR

Sosyalist mücadelenin özü, parti ve ittifaklar konusunda toplanır. Hiçbir sınıf iktidara tek başına gelmez. İşçi sınıfı, sosyalist mücadelesini yürütürken elbette bazı sınıf ittifakları kuracaktır. İttifaklar da önemli olan, işçi sınıfının devrimci gücünü kısırlaştırmamak, yani dağa fare doğurtmamaktır.

Sosyalist mücadele, özellikle egemen sınıfların dünya çapında bütünleşme eğilimleri dolayısıyla, tekelci kapitalist ülkelerde olduğu kadar, geri ülkelerde de verilebilir; ve verilmek zorundadır.

---

(1) «Yaratıcı güç» Mihri Belli'nin kendilerinde bulunduğunu vehmettiği bir güçtür. Fazla bilgi için bk. **İlkelerde Birlik Şarttır**, Aydınlık, Ocak 1970.

(2) Henri Alleg, **Perpectives of the National Liberation Movements**, Marxism Today, (September 1969), s. 264.

(3) V. I. Lenin, **Ne Yapmalı?**, çev. M. Kabagil, Sol Yayınları, Ankara, 1968, s. 40-41.

Sayfayı çeviriniz

(4) Douglas Bravo, **Milli Kurtuluş Cephesi,** çev. Cemal Süreya, Ant Yayınları, İstanbul, 1969, s. 94.

(5) Lutfi El Kholi, **Anti-Imperialist Struggle in Africa at the Present Stage,** «Africa : National and Social Revolution» içinde, Peace and Socialism Publishers, Prag, 1967, s. 36.

(6) Lenin, a.g.e., s. 140.

(7) Henri Lefebvre, **V. I. Lenin : Hayatı ve Eserleri,** çev. Rasih Nuri İleri, Anadolu Yayınları, Ankara, 1968, s. 65.

(8) Lenin, **Marksist Eylemin Çocukluk Hastalığı ve Devrim Stratejisi,** çev. Osman Saidoğlu, Gün Yayınları, İstanbul, 1968, s. 12-13.

(9) Lenin, **Ne Yapmalı?,** s. 167.

(10) Lenin, **Proletarya İhtilâli ve Dönek Kautsky,** çev. Arif Gelen, Bilim ve Sosyalizm Yayınları, Ankara, 1969, s. 45.

(11) Aynı eser, s. 69.

(12) Fazla bilgi için bk. Eduardo Galeano, **Guatemala : An Occupied Country,** Monthly Review Press, New York, 1969.

(13) Cléa Silva, **The Errors of the Foco Theory,** Monthly Review, C. 20, No. 3, (July-August 1968), s. 21-24.

(14) Romano Ledda, **Some Problems of Analysis,** Marxism Today, (September 1969) ss. 265-270.

(15) Jack Woddis, **Workers an Peasants in the Liberation Struggle,** Marxism Today, (September 1969), s. 285.

(16) Vo Nguyen Giap, **Halk Savaşı-Halk Ordusu,** çev. M. Ardos, Sol Yayınları, Ankara, 1968, s. 21.

(17) William J. Pomeroy, **Struggle in the Philippines and Its Lessons,** Marxism Today, (September 1969), s. 274.

(18) Şimdiyedek hiçkimse «işçi sınıfı iktidara ittifaksız da gelebilir» demediğine göre, ANT'ın 13 Ocak 1970 tarihli sayısındaki şu sözlerin anlamını anlamak güçleşmektedir : «Oturumun en önemli yanı, ayrı kamplar da görünen sosyalist konuşmacıların... 'önümüzdeki devrimci aşamada işçi sınıfının ittifaklar kurması zorunluluğunu' benimsediklerinin anlaşılmış olmasıdır. (s. 7)

(19) Lenin, **Ne Yapmalı?,** s. 108.

(20) Lenin, **Proletarya..,** s. 53.

(21) Lenin, **Marksist Eylemin..,** s. 82.

(22) Michel Kamel, **Maintaining and Consolidating Progressive African States,** «Africa:..» içinde, ss. 185-199.

(23) Alleg, a.g.m., s. 263.

(24) Lenin, **İki Taktik,** çev. M.E., Sol Yayınları, Ankara, 1967, s. 99.

(25) Lenin, **Proletarya..,** s. 82.

(26) Lenin, **Markist Eylemin..,** s. 98-99. Lenin, **Ne Yapmalı?,** s. 113-114.

(27) Lenin, **İki Taktik,** s. 127.

(28) Lenin, **Köylü Meseleleri ve Sosyalizm,** çev. Şerif Hulusi, Payel Yayınları, İstanbul, 1967, s. 136.

(29) Lutfi El Kholi, a.g.m., s. 32.

(30) Michel Kamel, a.g.m., s. 186.

(31) Majhemout Diop, **Structure and the Position of the Working Class in Senegal,** «Africa:..» içinde, s. 101.

TÜRKİYE'DE

ATİLA SÖNMEZ

Kenan Bulutoğlu'nun «Türkiye'de Yabancı Sermaye» kitabı, Türkiye'nin iktisadi koşullarını bilmek isteyenlerin, eskiden beri hissettikleri bir boşluğu doldurmaktadır. (1) Gerçekte bu kitap, konu ile ilgili kimselerin bildiklerine fazla bir yeni unsur eklememektedir. Fakat şimdiye kadar bu konuda bilinenler, Baran Tuncer'in Doçentlik tezi gibi, Mehmet Selik'in Türkiye'de yabancı özel sermaye ile ilgili çalışması gibi, ele geçirilmesi güç, sanki küçük bir uzmanlar grubu için yayınlanmış kitaplar ve birçok makalelerde kapanmış kalmıştı. Kenan Bulutoğlu'nun önemli katkısı, bütün bu bilgileri bir araya getirmek, tutarlı ve kolay okunur bir dille büyük okuyucu kütlesine sunmasıdır. Herhalde «100 Soruda» serisinin amacı da budur.

Kitabın tümü, yani dokuz bölümü de Türkiye'nin yabancı sermaye ile ilişkilerini anlamak için okunmalıdır. Ayrıca, Üçüncü Bölümden Altıncı Bölüme kadar, dört bölüm özellikle Osmanlı ve Türkiye açısından, tarihi bir şekilde yabancı sermaye meselesine bakmaktadır. Diğer Bölümler, meselenin anlaşılması için bilinmesi gereken kavramları vermekte ve meseleyi Dünya ölçeğine yerleştirmektedir.

Böyle bir yaklaşımın verebileceği karşılaştırma ve ilginç sonuç çıkarma olanakları meydandadır. K. Bulutoğlu bunu bir ölçüde yapmaktadır. Osmanlı Devletinin borçlanmaya nasıl sürüklendiği çok iyi açıklanmış, ondan sonra Düyun - u Umumiye'nin rolü ortaya konmuştur. Soru 28 ve özellikle Soru 32 bunun «tipik bir emperyalizm ajanı olarak» çalıştığını belirtmekte ve kanıtlamaktadır. Çünkü Düyun - u Umumiye borç veren Avrupa'lı özel kişilerin Osmanlı Devletindeki çıkarlarını savunurken, Devlet'in gelir kaynaklarına doğrudan doğruya el korken, aynı zamanda Avrupa'lı **Devletlerin** gücünü de kullanmakta, onların Devlet olarak çıkarlarını da savunmaktadır. Osmanlı Devletinin bağımlılaşması ve yarı sömürge haline gelmesi Düyunu - u Umumiye ile başlamamıştır. Fakat dış borçlanmanın ve Düyun - u Umumiyenin gelişmesi Osmanlı Devletinin batışına paralel olmuştur. Bulutoğlu'nun belirttiği gibi, Düyun - u Umumiyenin «başarısı», yani Osmanlı Devlet gelirlerine daha fazla ve daha etken şekilde el koyması, örneğin 1908 yıllarında Osmanlı Devleti'nin yabancı çevrelerdeki mali «itibarını» bir hayli yükseltmiştir : 1906'de alınan borcun tahvilleri piyasaya; üstünde yazılı olan değerden sürülmüştür. Bu nokta, şimdiki Başbakan'ın «itibarımız olmasa bize borç verirler mi?» sorusunu hatırlatmakta ve bugünkü durumumuzla benzerlikleri düşündürmektedir.

Bulutoğlu da Osmanlıların Düyun-u Umumiyesi ile şimdiki Konsorsiyum'u kısaca karşılaştırmaktadır (Soru 48). Şüphesiz, şekil ve takdim konusunda büyük farklar vardır : Konsorsiyum Devlet gelirlerine doğrudan doğruya el koymamıştır, alınan kredilerin vadesi daha uzun ve faizleri daha düşüktür». Elbetteki koşullar bir hayli değişmiştir. «Ülkelerin bağımsızlığına yapılan karışmaların 19. asırdaki gibi açık ve belirgin bir şekilde olmaması normaldir.» Emperyalizm artık savunma halindedir; 1. Dünya Savaşından önceki 30-40 yıllık dönemdeki gibi gücünün en yüksek derecesinde değildir ve dolayısıyla saldırganlığını mümkün olduğu ölçüde gizlemek durumundadır. Hele emperyalist güçler sömürülen ülkelerde işbirliği yapmaya hâkim sınıflar bulmakta bir güçlük çekmiyorsa ve bu güçler teknik bakımdan nisbeten gelişmiş bir bürokrasi ortaya çıkarabilmişse, idareyi doğrudan doğruya ele almaya ne gerek var! Ama bu şartların tam olarak gerçekleşemediği ülkelerde, şimdi de doğrudan doğruya idareyi ele aldıkları ve «dış yardımı» doğrudan doğruya kendi elleriyle yönettikleri görülmektedir.

Ancak bunun da ötesinde modern Konsorsiyom uygulamasıyla eski Duyun-u Umumiye uygulaması arasında, iktisadi sonuçlar bakımından o kadar büyük fark var mı? Değişen koşullar göz önüne alınırsa belki de farklar ilk bakışta görüldüğü kadar önemli değildir. Unutmamak gerekir ki kapitalist ülkelerin iktisadî yapısı da o zamandan bu yana önemli değişmeler geçirmiştir. 19. Yüz yıl sonlarının Malî Sermaye hakimiyetine dayanan iktisadî yapısı şimdi artık **Tekel Sermayesi** hakimiyetine dayanmaktadır. Artık mesele çok sayıda tasarruf sahiplerinin tasarruflarının seferber eden büyük bankaların sermayelerini yatıracak yer aramaları meselesi değildir. Şimdi mesele, büyük ölçüde kendi kendini finanse eden dev ve faaliyetleri bütün dünyaya yayılan firmalar meselesidir. Bu dev firmalar, dünya ölçüsündeki toplam kârlarını azamileştirmek ve emniyet altında tutmak eğilimindedir. Emirlerindeki güçler de eski Malî Sermayenin elindeki güçlerden farklıdır. Devletin «dış yardım» fonları ve teşkilâtı, şimdiye kadar görülmemiş derecede güçlü askerî gücü ve «savunma paktları» emrindedir. İlginç değil midir ki Türkiye Konsorsiyumunun kurulması fikri ilk olarak NATO çevrelerinde ileri sürülmüş ve olgunlaşmıştır.

Şunu kabul etmek gerekir ki şimdiki

YABANCI SERMAYE

borçlanma sisteminin ve dolayısıyla Konsorsiyum uygulamasının sonuçları, son tahlilde Düyun-u Umumiyeninkinden farklı değildir. Osmanlı borçları, şimdiki borçlara oranla daha tefeci tipi borçlardır. Ama kullanıldıkları yerler şimdiki borçların kullanıldığı yerlerden köklü olarak farklı mıdır? Osmanlı borçları ile gerçekleşen en belli başlı yatırım olan demiryolları, zengin tarımsal bölgeleri limanlara bağlamak, böylece gelişen ve sanayileşen Avrupa pazarlarına bol ve ucuz ham madde sağlamak hedefine yönelmiştir. Bu politika en başarılı şekilde uygulansa bile sağlayabileceği sonuç, gelişmesi dış piyasalara bağlanmış, tarımsal bir ekonomi ortaya çıkarabilir. Bugünkü dış yardıma bağlı kalkınma hamlesi de dış ekonomilere bağlılığı gittikçe artan, gittikçe artan dış yardıma ihtiyaç gösteren bir iktisadî gelişme sonucu vermektedir. Bulutoğlu'nun verdiği özel sermayenin sektörler arası dağılımı, alınan dış yardımın gittikçe daha çok «proje kredisi» özelliği kazanması, bu sonucun sağlanmasını daha da kolaylaştırmaktadır. Ayrıca Bulutoğlu'nun işaret etmediği, fakat önemi herkes tarafından bilinen bir husus ta, yardım veren ülkelerin gittikçe büyüyen ve bazı hallerde gerçek bir «paralel hükümet» özelliği kazanan yardım teşkilâtlarıdır. Özellikle ABD yardım verdiği ülkelerde, iyi yetişmiş, çok sayıda personeli olan yardım teşkilâtları kurarak, verilen yardımın istenen hedeflere yönelmesini sağlamaktadır. Bu hedefler, genel olarak büyük Amerikan firmalarının Dünya ölçüsünde gerçekleştirmek istedikleri hedeflerdir ve ABD Hükümetinin siyasî ve askerî hedefleri bunlarla özdeşleşmektedir. Konsorsiyum ve benzeri kuruluşlar, gene son çözümlemede bu politikanın aletleri, uygulama araçlarıdır. Eğer yardımın devamını istiyorsa, Türk Hükümeti yılda en az üç defa Konsorsiyum yetkililerine bütün iktisadî politikasını izah etmek, ona kabul ettirmek zorundadır. Dış yardımsız yaşaması, ayakta kalması hergün biraz daha güçleşen bir ekonomisi olan bir ülkenin hükümeti için bu «bilgi verme» bir nevi yapılan her iş için «izin alma» işleminin anlamı açıktır. Bu şartlarda Düyun-u Umumiye zamanındaki gibi doğrudan doğruya işlere el koymaya ne gerek var? Kaldı ki, Amerikan yardımını yöneten AİD Teşkilâtı zaten yapılan yardımın her kuruşu için ayrıca izin vermek durumundadır ve devamlı olarak Başkentte tuttuğu uzmanları, memurları ve her türlü dalı-budağı ile her türlü gelişmeden herkesten önce haberdardır ve her kesten fazla müdahale etme, etki yapma olanakalarına sahiptir. Türk ekonomisi ile ilgili olarak, Türk Hükümetinin elinde olup ta Amerikan Yardım Teşkilâtının elinde olmayan bir bilginin olabileceğini sanmak saflık olur. Bu durumda, ABD Hükûmeti ülkenin iktisadi yönetimine daha doğrudan doğruya el koyma ihtiyacını neden duysun?

Bulutoğlu, genel olarak 1950 - 1963 dönemi eğilimlerine bakarak, dış yardım ihtiyacımızın 2006 yılına kadar devam edeceğini ve dış borçların ödenmesinin 2026 yılına kadar süreceğini hesaplamıştır. Borçlanma ve borç yükünden daha önce kurtulabilmemiz için Bulutoğlunun gördüğü belli başlı ihtimal ise dışarıya daha fazla işçi göndermemiz ihtimalidir. Bulutoğlu'nun işaret etmediği nokta, böyle bir gelişmenin de ne ölçüde dışa bağlı olmayan bir gelişme olduğu ve ne ölçüde kendi kendini besleyen bir kalkınma aracı olduğudur.

Son zamanlarda bir İngiliz iktisatçısı da 2 milyar dolar dış borç yükü ile Türkiye'nin, dünya'da en yüksek adam başına borç sahibi ülke olduğunu ileri sürmüştür. Bütün bu bilgiler bir araya gelince, ülkemizdeki kalkınma yönteminin özellikleri ve yabancı ülkelerden bakınca Tekel Sermayesi, içerden bakınca komprador - işbirlikçi sermayesi ile kalkınmanın anlamı ortaya çıkmaktadır. Meselenin iç politikamız bakımından önemli yanı, bu politikanın 1946 yılından beri devamlı ve tutarlı şekilde izlenmiş olması ve dolayısıyla geçen 25 yılda iktidara gelen bütün siyasi güçlerin bu gidişte paylarının olduğudur. Bu politika artık Burjuvazimizin (bütün... tabakalarıyla) tarihî özelliği ve bir nevi alameti farikası olmuştur. Burjuvazi bir yandan yaşama ve gelişmesinin tek şartı olarak dış yardıma bağlanmıştır. Bir yandan da dış yardımın esiri haline gelmiştir; dış yardımsız yaşayabilme ve gelişebilme artık sınıf olarak isteğinin ve iradesinin dışında bir unsur haline gelmiştir. Bu, bir «iptilâ» halinin çok ötesinde ve çok daha köklü bir haldir.

Bulutoğlu'nun kitabında cevaplandırdığı son soru Dünya ticaretinin finansmanı ile ilgili. Gerçi konusu Türkiye'de yabancı sermaye olan bu kitapta bu ve benzeri sorulara (Dolar buhranı niçin patlak verdi? gibi. Altın yeniden dünya parası olabilir mi? gibi) nasıl yer verildiğini anlamak güçtür. Sanki Türkiye'de yabancı sermaye konusuyla ilgili (veya daha doğrudan doğruya ilgili) 100 soru bulunamamış ta bu son birkaç soru da ilâve edilmiş gibi geliyor insana... Fakat, yeri olsa da olmasa da bu konularda Türk okuyucusuna, şöyle tutarlı, kolay anlaşılır ve bir yığın yabancı deyimlerle dolu olmayan bir dille bilgi vermek yararlı bulunmuş olabilir.

Bu sebeple insan, Kenan Bulutoğlu'nun son sorusunda yaptığı dünya para reformu teklifini nasıl tartışması gerektiğini tam kestiremiyor. İstenen her halde teknik bir tartışma açmak değildir. Fakat diğer yandan da teklifin teknik anlamını tartışmadan teklifi tartışmak mümkün değil.

Teklif özet olarak şu: bir millî paranın Dünya ölçüsünde ödeme aracı olması yerine bir uluslararası para bu rolü oynamalıdır. Bu para, Dünya ticaretindeki ihracat payları oranında, bütün Devletler tarafından arzedilmeli ve bütün ülkeler rezevlerini, diğer bütün ülkelerin millî paraları şeklinde tutmalıdırlar. Bu şekilde uluslararası para arzı yalnız dünya ticaretinin artışı oranında otomatik olarak artmakla kalmaz aynı zamanda bütün ülkeler bu ticarete katkıları oranında ödeme imkanı kazanmış olurlar. Teknik ayrıntı olarak, Bulutoğlu'nun teklifi herhalde daha da mükemmelleştirilebilir. Meselâ bütün ülkeler diğer bütün ülkelerin parasını biriktireceğine, bir uluslararası teşekkül bu rezervleri tutup, belirli oranda bir dünya parasını piyasaya sürebilir. Bu, herhalde pratik bir zoruniuk olarak ortaya çıkar, çünkü örneğin Şili'nin ihracatı önemli bir oranda artsa bile Türkiye'nin Şili ile ticareti yoksa, Şili parası biriktirmesinin ne anlamı olabilir. Sonra millî paraların satın alındıkları günkü rayicinin garanti edilmesi bir nevi devalüasyon yapma hakkından vazgeçmektir ki bu herhalde pek gerçekçi bir teklif değildir. Kaldı ki eğer böyle bir garanti gerçekten verilebilse idi, bugünkü düzende de Bulutoğlu'nun teklif ettiği sistemin işlemesine bir engel kalır mıydı? Bugün de Devletler, döviz rezervlerini istedikleri millî para halinde tutmakta, hukuken serbesttirler. Ama bunu yapmamakta ve rezervlerini kilit - paralar halinde ve özellikle dolar halinde tutmaktadırlar. Bunun sebebi nedir?

Bulutoğlu'nun Dünya para reformu teklifi şüphesiz geri kalmış ülkeler lehine olacaktır. Ama bunun gerçekleşme şartlarının daha gerçekçi bir şekilde incelenmesi gerekir. İlk bakışta ileri ülkelerin, bu arada ve en başta ABD nin, gönüllü olarak hükümranlık haklarını neden ve nasıl kısıtlamaya yanaşacaklarının açıklanması gerekir.

(1) Prof. Dr. Kenan Bulutoğlu, Türkiye'de Yabancı Sermaye, Gerçek Yayınevi, 100 Soruda Serisi, İstanbul, 1970 (246 sayfa, 10 lira)

Sosyalist Gençlik Örgü

NİHAT AKSEYMEN
S. G. Ö. Genel Sekreteri

Ülkemiz, 1960'lardan buyana, zaman zaman yoğunlaşan çeşitli öğrenci hareketleri geçirmiştir. Cumhuriyetten sonra da bu hareketler durmamış kendi küçük burjuva sınıf ideolojileri çerçevesinde, yani Kemalizm doğrultusunda yürümüştür. Öğrenci hareketlerinin proletarya ideolojisine yatkınlık göstermeleri 27 Mayıs hareketinden sonradır. *Ve Türkiye sosyalist hareketindeki yükselip alçalmalara da bağlı ola*rak, gençlik hareketleri, çeşitli aşamalardan geçmiş, bugünkü yoğunluğunu kazanmıştır. Fakat, bugüne dek, sosyalist gençlik örgütlenmesine ilişkin *doğrular tutarlı biçimde ortaya konmamış*, çeşitli çevreler doğruların birinden tutarak onu en uç noktasına taşımış, bu arada öteki doğruları atlamış ve bunların sonucu olarak hareketimiz *her zaman önemli zayıflıklar* taşımıştır. *Bu nedenle*, Türkiye'mizin somut durumuna geçmeden önce gençlik örgütlenmesinin genel ilkelerini kısaca özetlemede yarar umuyorum.

SOSYALİST TEORİDE GENÇLİK ÖRGÜTLENMESİNE İLİŞKİN GENEL İLKELER :

A — GENÇLİK KAVRAMI

a — Gençliğin Tanımı : Gençlik ayrı bir sosyal sınıf ya da tabaka değildir. Her genç içinde bulunduğu sınıfın özelliklerini yansıtır. Sosyalistler, gençlikten, işçi sınıfı ve öteki emekçi sınıf ve tabakaların gençliğini anlar. Yalnızca Üniversitelilere gençlik demek doğru değildir. Çünkü Üniversite küçük - burjuva ortamıdır, kökeni, yaşaması, ve genellikle gideceği küçük - burjuva saflarıdır. Bu nedenle, gençliği üniversitelilerle sınırlamak, yalnızca küçük - burjuvazinin gençliği gençlik sayılır demektir. Oysa her sınıf ya da tabakanın gençliği vardır. Ancak, sosyalist bir örgütlenme, kitle anlamında, işçi ve emekçi sınıfların gençliğini içine alır. Bu kesimleri derleyecek eylem biçimleri kovar, yönelik eylem sürdürür.

Gençliğin belirleyici özelliğinin «üretim süreci dışında» olması görüşü yanlıştır. Üretim süreci dışında olan sadece üniversiteliler değildir. Dolayısı ile böyle bir ölçüt geçerli değildir.

Görüldüğü gibi, gençlik kavramının doğru çözümlemesi sınıfsal olarak konur. Bu sınıfsal tahlil yürütülürken, aynı anda, yaş öğesi de söz konusu olur. «Bizler hem yaş faktörünü, hem de aynı zamanda genç insanların sosyo - psikolojik durumlarını göz önüne almalıyız.» (1)

Sonuç olarak, sosyalist anlamda gençlik, başta işçi sınıfı olmak üzere, tüm emekçi sınıf ve tabakaların gençliğidir. Sosyalizmin ustalarının yazdıklarında ve dünya devrimci pratiği içinde kurulan yüzlerce gençlik örgütünde/üniversiteli örgütünde değil/gençlik kavramı böyle alınmış ve örgütler bu esas üzerine kurulmuştur.

b — Gençliğin Proletarya Savaşındaki Rolü : *Proletaryanın devrimci savaşı*, bütün emekçileri kapitalizmin boyunduruğundan kurtarmak, sömürünün kaynağı olan üretim araçları üzerindeki özel mülkiyeti ortadan kaldırmak amacını güder. Bu savaşta, henüz burjuva ideolojisi ve ahlâkı ile sıkıca etkilenmemiş olan genç insanların yeri çok önemlidir. Gençliğin ana görevi üniversitelerde «marksist beyinler yetiştirmek» değildir. Gençliğin yeri, başta işçi sınıfı olmak üzere, toplumun emekçi katlarında, sosyalist hareketin ulaştığı noktanın gerektirdiği, devrimci mücadelenin gerektirdiği eylemlerdir.

B — GENÇLİK ÖRGÜTÜNÜN NİTELİĞİ

a — Gençlik Örgütü Sınıfsal Özü Bakımından Proletarya Örgütüdür : Sosyalist teori, gençlik örgütünün, gençlik partisi olmadığını bize öğretiyor. Çünkü iktidara yürümez, iktidarı amaçlayan *bir kuruluş değildir. Ve de gerçekleştirmeye* çalıştığı kendine özgü, ayrı bir programı yoktur. Ama, proletaryanın amaçlarına çalışır. Sosyalist gençlik örgütü, sosyalist devrime, proletaryanın zaferine çalıştığı için, ***sınıfsal özü** bakımından işçi sınıfının örgütüdür.*

b — Gençlik Örgütü Sınıfsal Kuruluşu Bakımından Yığın Örgütüdür : Sosyalist gençlik örgütü, sınıfsal özü bakımından proletarya örgütüdür ama **sınıfsal kuruluşu** bakımından işçi, köylü ve öğrenci gençliğin yığın örgütüdür. Yani emekçi sınıfların gençliğini içinde barındırır. (2)

Bu sınıfsal öz ile sınıfsal kuruluş meselesinin birbirine karıştırılmaması, gençlik kavramı, gençliğin örgütlenmesi gibi konulara aydınlık getirecektir.

Bulgaristan'da verilen sosyalist kavga içinde, 1917 Sovyet Devrimine dek işçi - gençlik örgütleri yer alıyordu. Bu örgütler öğrencilere ve köylü - gençlere kapalı idi. Bu hata sonradan 1919'da düzeltildi. Aşağıda bu konudaki yargıyı bulacaksınız :

«Köy burjuvazisi tarafından gaddarca sömürülen ve sosyalist öğretiyi büyük bir istekle benimseyen köylü gençler hâlâ SRSDM / İşçi Sosyal Demokrat Gençleri Birliği/safları dışındaydı. Parti, köylü, meselesini henüz Leninistce anlayamadığından, köylü ve işçi gençleri bir teşkilâtta birleştirmeye çalışmıyordu...... SRSDM, öğrenci ve üniversiteli gençler arasında da çalışma ortaya koymadı. İlerici öğrencilerin ancak bazıları alındı gençlik teşkilâtına...... Halbuki, öğrenci ve üniversiteli gençler, Bulgaristan gençliğinin hayli büyük bir kısmını teşkil ediyordu. Köylü gençler daha da kalabalıktı. SRSDM'nin başlıca işçi gençlerle çalışması, Birliğin **yığınsal** ve **sosyal** niteliğini çok daraltıyordu.» *(3)*

Sosyalist gençlik örgütleri, emekçi sınıfların gençlerinin mümkün olduğu kadar çoğunu da kapsamaya yönelirler. Bu, yığınsal yan örgüt *olmaktan gelen bir özelliktir. Çünkü, «herhangi bir örgütün karek*terini doğal ve kaçınılmaz olarak belirleyen şey, o örgütün eyleminin muhtevasıdır. /Lenin/

Sonuç olarak, işçi, köylü ve öğrenci gençler bir sosyalist örgüt çevresinde birleştirilir ve örgüt nicel anlamda olabildiğince çok sayıda üyeyi kapsar. Yani kelimenin iki anlamıyla da «dar» değil, «yığın» örgütü olur.

c — Gençlik Örgütü Kuruluş Biçimi Olarak Bir Yan Örgüttür : Gençlik örgütlerinin kuruluş biçimi, örgütsel bağımsızlık ve tavırlarda bağımlılık olarak özetlenebilir. Yani örgüt kendi hiyerarşisine sahip olarak ve ayrı bir örgüt olarak kurulur. Örgüt bağımsızlığının amacı, gençliğin *devrimci girişkenliğini arttırmak, kaba kumandacılığı ve adi* himayeciliği ortadan kaldırmaktır.

Öte yandan, bağımsız olarak kurulan gençlik örgütü, proletaryanın *gerçek partisine, yoksa, doğru strateji ve taktikleri ortaya koyan* letin sınıf yapısı da burjuvadır. Yani çözülmesi gereken temel çelişki, emek - sermaye çelişkisidir. Bu da anti - kapitalist bir devrim gerektirir. *Emperyalizmle Türkiye halkı arasındaki çelişki ise ana çeliş*kidir ve devrimci mücadelemizin izleyeceği yolu belirleyecektir. Türkiye'nin somut durumunda ana çelişki ile temel çelişki, Türkiye kapitalizmi ile emperyalizm entegre bir bütün olduğu için, birbirleri içinde yumaklanmıştır. Bu nedenle, verilecek olan kavga anti - emperyalist ve aynı zamanda anti - kapitalist olacaktır.

2 — Eylemleri : Stratejinin yanlışlığı ya da doğruluğu eyleme yansır. Eylemlerden objektif sonuçları toparlayabiliriz. MDD'cilerin gençlik içindeki hareketleri çok büyük ölçüde üniversiteye kapalı, devrimci potansiyeli üniversiteye hapseden ve anarşizme eğilim taşıyan hareketler olmuştur.

Emekçi sınıflara yönelik eylemlerinde de yine savundukları strateji gereği yanlışlığa düşmüşlerdir. İşçilere, köylülüğe demokratik bilinç, milli bilinç verme yolunu izlemişlerdir. /İşçi - köylü gazetesi/ Oysa aşamalı bilinç verme oportünizmin ta kendisidir. /LENİN, İki Taktik/

Emekçi gençlerin örgüte alınmasını kabul ettikleri, yani gençlik örgütlerinin yığınsal niteliğini kâğıt üzerinde kabul ettikleri halde, pratikde hiç de böyle olmamıştır. Spontane hareketlerin kuyruğuna yapışmışlar, sınıf bilinci vermemişler ve de emekçi sınıfın gençliğini hiç mi hiç örgütlemeye çalışmamışlardır.

Emekçi sınıflara yönelmeleri anlık olaylarla sınırlı olmuş, enerjilerinin çok büyük kısmı üniversite hareketlerine yönelmiştir.

*3 — Bağımsız gençlik örgütü fikri : Sapmaların, meselenin sade*ce bir yanına ağırlık vermekten çıktığını hep biliriz. Bu meselede de böyle olmuştur. MDD'ciler gençlik örgütlenmesi konusunda, kesinlikle *hiçbir merkeze bağlı olmama görüşünü işlemişlerdir. Aydınlık dergi*sinde gençlik üzerine çıkan çevirilerde sadece bağımsızlığın savunulduğu parçalar çevrilmiş, işin öteki yüzüne hiç değinilmemiştir. Son FKF kurultayında okunan çalışma raporuda *söylediklerimizi* doğrular biçimdedir.

Bağımsız gençlik örgütü görüşü deşifre olmuş sağ - oportünist

tünün Kuruluşu Üzerine

bir görüştür. Dünyanın her yerinde ve Türkiye'de sağ - oportünizm, gençlik konusunda, «kesin bağımsız gençlik örgütü» sloganı ile çıkmaktadır.

MDD'ciler, gençlik örgütlerinin yığın örgüt olmaları noktasında doğru ilkeyi savunur görünmektedirler. Yani işçi ve köylü gençleri de örgüt kapsamına almayı kabul etmektedirler. Ancak burada da şöyle bir yanılgıları vardır. DGF'ye bağlı olarak işçi ve köylü komiteleri kurmayı önermektedirler. Sosyalist gençlik örgütleri, emekçi sınıfların gençlerinin katıldıkları örgütlerdir. Ama bunu örgüte bağlı işçi - köylü komiteleri haline getirmek demek, bir gençlik örgütüne partileşme fonksiyonu yüklemek demektir. O zaman da yapılmak istenen şeyin adını koymak gerekir, çünkü, gençlik örgütünden başka birşey olunmuş demektir.

BUNLAR KARŞISINDA S. G. Ö. 'NÜN YERİ

Sosyalist Gençlik Örgütü, doğru gençlik örgütlenmesi ilkelerini kabul etmiş, ona göre kurulmuş bir örgüttür. S. G. Ö. emekçi gençliğin yığın örgütüdür. Ancak, burada kısa - uzun dönem ayrımını yapmak gerekir. Bugün içinde bulunluğumuz koşullar, SGÖ'nün hemen yığın örgütüne dönüşemeyeceğini bize gösteriyor. Bunun belli başlı nedenleri şunlardır :

1 — Ana örgütün durumu : TİP, bugün sağlam bir sınıf örgütü, proletaryanın öz örgütü durumunda değildir. Bunun mücadelesi verilmektedir.

Örgütlenmemiz, kabul ettiğimiz doğru ilkeler ışığında yürüyecektir. Ancak, öteki nedenlerle birlikte, partinin durumu da, örgütümüzün sağlığı açısından, yakın dönemin hareket çizgisini, taktik durumlarını belirleyecektir.

2 — Politik tavır alan gençlerin durumu : Ülkemizde bugün siyasal aksiyon içine girmiş gençlik kesimi Üniversitelilerdir. Doğal olarak, SGÖ'nün üye kapsamı da Üniversitedendir. Ama buna bakarak, ampirik bir akıl yürütmeyle ilkelerin yanlışlığına varmak çok yanlıştır. Türkiye'de *işçi gençler ve köylü gençler vardır, hem de üniversitelilerden kat kat* daha fazla olarak. Ancak, siyasal bir güç olarak etkilerini duyuramamaktadırlar. Bu ikisi ayrı şeylerdir. SGÖ'nün başlıca amacı, işte bu gençlik kesimlerini siyasal bir güç durumuna dönüştürmektir.

3 — SGÖ'yü kuran gençlerin durumu : Öteki iki neden yanında, bir de örgütü kuran sosyalist gençlerin eğitim düzeylerini dikkate almak gerekir. Bir yığın örgütüne üye alınırken, geniş teorik bilgi aranmaz. Sempatizan olması, girmek istemesi yeterlidir. Ve o yeni gelen üye, örgüt çalışmaları içinde yoğrulur, yetişir. Bu dolaşımı sağlayabilmek için de, örgütün yığın örgütlenmeye geçerken, bünyesinde gerçekten sağlam bir kemikleşmeye ve teorik bütünleşmeye erişmiş olması gerekir.

S. G. Ö. 'NÜN ANA GÖREVLERİ VE EYLEM ALANLARI

Türkiye bugün gerçek sosyalist eylemin eşiğine gelmiştir. Sosyalist mücadelenin ana öğesi ve öncüsü olan proletaryayı mücadeleye katmak için gerçek proletarya devrimcileri, işçi sınıfı ile bağlar kuracaklar, onu kendi öz mücadelesi olan «sosyalist devrim» mücadelesine sokacaklardır. **İşte, sosyalist hareketin bu aşamasında, SGÖ'nün temel görevi işçi - emekçi kitlelere bilinç taşıma ve aynı zamanda emekçi sınıfların gençlerini örgütleme olacaktır.**

Bunun için SGÖ, işçi sınıfının her çeşit mücadelesine, grevlere, işgallere katılacak, *aktif rol oynayacaktır. İşçilerin spontane hareketlerine katılacak, destekleyecek,* doğru bilince ulaşmasına çalışarak ve de bunları, oportünizmin teorisi olan, öncü işçi sınıfının partisinin yönetici rolünü fiilen reddeden spontane eylem teorisine angaje olmadan yapacaktır. SGÖ, işçi sınıfına yönelik düzenli eylemler de yürütecektir. *Asıl üzerinde önemle durulması gereken eylemler da bunlardır.*

Bunların dışında sosyalist gençler, kendi örgütlerinden başka, işçilerin sendika, yöresel örgütler vb. birtakım örgütlerinde de çalışmalıdırlar. Bunun birinci nedeni, yukarıda değindiğimiz politik bilinç taşıma görevi ise, ikinci nedeni buralardaki işçi gençleri, gençlik örgütüne aktarmaktır. «Yeni üyeler kazanmak için sendikalardaki çalışmanızı çoğaltmanız gerekir. Sendikalardaki gençliği, RSM'de /gençlik örgütü/ örgütlemelisiniz.» Dimitrov seçme eserler, cilt II)

SGÖ üyeleri, köylülerin devrimci - demokratik hareketlerine de aktif olarak katılmalı, desteklemeli, bunu yaparken de, onlara proleteryanın yönetimindeki işçi-yoksul köylü asgarî temel ittifakının gereğini anlatmalıdır. Köylülüğün bilinçlendirilmesinde bu mesele çok ve uygulayan merkeze hem stratejik, hem taktik sorunlarda bağımlıdır. Bu iki durum arasında dengeyi kurmak gerekir. Yoksa gençlik meselesi doğru olarak ortaya konamaz.

Sosyalist teoride, kapitalizme karşı savaşın öncüsü, yöneticisi, ana örgütü partidir. Meslek birlikleri, kooperatifler, gençlik örgütleri vb. bu mücadele içinde «yan» örgütler olarak yer alırlar. Yan örgüt olmalarının ana nedeni iktidarı amaçlamamalarıdır. Gerçekleştirmeye çalıştıkları kendilerine özgü programları yoktur.

Ana örgüt var olsa da olmasa da, kurulacak bir gençlik örgütü, bir meslek birliği, yan örgütler olacaklardır. Çünkü, yan olma durumu, bir ana örgütün yanında olduğundan değil, yüklendiği görevlerin değişikliğindendir. Örneğin sınıf partisinin olmadığı bir durumda kurulacak bir meslek birliği yine yan örgüt olacaktır. Dünya devrimci pratiği *bize gösterilmiştir ki, ana örgüt kurulmadan yan örgütlerin kurulamayacağını* görüşü sol - sekter bir görüştür, kategorik ve sınırlayıcı bir görüştür.

C — GENÇLİK ÖRGÜTÜNÜN AMACI VE GÖREVLERİ

a — Genel amacı : En genel olarak, sosyalist gençlik örgütünün amacı, işçi sınıfına sosyalist devrimin gerçekleştirilmesinde ve giderek sosyalist toplumun kurulmasında yardımcı olmaktır. Bu en genel amacın gerçekleştirilme sürecinde örgüt, aşama aşama değişik amaçlar yüklenir.

b — Ana görevleri : Sosyalist gençlik örgütünün yukarıdaki amacı gerçekleştirebilmesi için önünde başlıca iki görev vardır :

1 — Bilimsel sosyalizmi öğretmek : Bu da şu üç yolla olur :

i — Yüzyıllar boyu gelen tüm bilgileri, zararlı sınıfsal yanlarını atarak üyelerine öğretmek.

ii — Sosyalist ahlâkı üyeleri arasında yerleştirmek. Bu da ancak burjuva ahlâkının belirtileri ile yapılacak amansız ve sürekli *bir savaş ile olabilir.*

iii — Örgüt üyelerini çalışan sınıfların eylemine katmak, organik ilişkiler içine sokmak.

2 — Sosyalist gençlik örgütünün ikinci görevi ise, sosyalist devrimi gerçekleştirme mücadelesinde yerini almaktır. «Gençlik, devrimi zafere ulaştırma savaşına, sosyalizmin kuruluşuna aktif olarak katılmalıdır. Burada Gençlik Birliğinin sadece kendisinin katılması yetmez. Onun, aynı zamanda, gençlik birliğine ön müfreze gözüyle bakan **bütün gençliği** savaş alanına çekmesi de gerekir.» /LENİN/ (4)

Sosyalist teoride, gençlik örgütlenmesine ilişkin genel ilkeler özetle bunlardır.

1969 SONRASI ÖĞRENCİ HAREKETLERİ, FKF'NİN DGF'YE DÖNÜŞÜM ÇİZGİSİ

Şimdi, 1960 sonrası Üniversiteli hareketini ve bu hareket içinde FKF'nin DGF'ye evrimini kaba çizgileri ile özetleyelim.

1960 sonrasında sol hareket hızla gelişerek ülke çapında yaygınlık kazandı. Bu hareket Üniversiteyi de büyük ölçüde etkiledi. Ve Üniversiteliler sosyalist öğretiyi büyük bir istekle benimsemeye başladılar. Bu noktada daha fazla ilerlemeden, Üniversitenin bir burjuva üst yapı kurumu olduğunu, burjuva ideolojisinin de bu kurumun doğal ideolojisi olduğunu hatırlatalım. Ve tabiî ki üniversitede okuyanlar da çok büyük çoğunluğu ile burjuva ve küçük - burjuva saflardan gelmektedir. Aşağıdaki tabloda bunu açıkça görüyoruz.

	Genel Nüfus İçindeki Yeri	Üniversite İçindeki Yeri
Köylülük	% 76	% 17
İşçi	% 20	% 8
Memur	% 2.82	% 42
Müteşebbis	% 0.67	% 33

İşte bu ortam içinde, 1966 yılı başında sosyalist gençler tarafından (FKF» kuruldu. «Amaçları, dolaylı - dolaysız eylemlerle işçi - köylü bütünleşmesine katkıda bulunmak, Üniversiteli hareketlerinin de-

Sayfayı Çeviriniz

mokratik hedefleriyle sosyalist hareket arasında paralellik kurmak ve sosyalist öğretinin gençlik arasında yayılmasına çalışmak idi. Bu görevleri yerine getirebilmek için kurulan örgüt bir süre doğru çizgide yürüdü. Doğru strateji, bağımsız bir kuruluş ve tavırlarda bağımlılık bu doğru çizginin öğeleridir. Ancak, küçük burjuva kökenli öğrencilerin gerekli sosyalist bilim ve ahlâk ile silâhlandırılmaları çalışmaları gereğince başarılamayınca, Türkiye sosyalist hareketinin içine girdiği buhrandan da yararlanan MDD sapması, üniversiteli gençliğin bu küçük - burjuva özelliklerinden yararlanarak örgütü bilimsel sosyalist çizginin dışına çekti. Açıkça anlaşılıyorki, FKF'nin yolunu kesen birinci engel, üyelerinin eğitimi sorununu çözememiş olmasıdır. Militanların çoğu sosyalist mücadeleden, «emekçi» kavramını yüceltmeyi, örgüte sadece sadakati anlıyordu. Kişiye tapma yaygındı. Yani ideolojik olarak küçük -burjuva sosyalizmine, popülizme ve bilgi olarak da, kulaktan edinme şeylere sahiptirler. Partinin geçirdiği sert buhranda /Aybar oportünizminin su yüzüne çıkması/ tutunamadılar. MDD görüşü bunlar için cankurtaran yerine geçti ve o tarafa uzun süren bir akış oldu. Bu küçük - burjuvanın en büyük özelliği olan bir uçtan bir uca savrulmaktır.

MDD sapmasının FKF'ye egemen olmasının bir nedeni de, FKF'nin zamanında gerekli dönüşümü yaparak işçi ve köylü sınıfların gençliğine yönelememesidir. Yine dünya devrimci pratiği bize gösteriyor ki, işçi ve köylü gençleri örgütlemeye yönelmeyen tüm öğrenci hareketleri giderek çözülmüşler, yozlaşmışlardır. Sadece, emekçi sınıfların gençliğine yönelebilen gençlik hareketleri, kendilerini yozlaşmadan kurtarabilmişlerdir.

FKF, demokratik devrimcilerin eline geçince, bir süre sonra, görüşlerinin doğal sonucu olan DGF'yi doğurmuştur. Gençlik kesiminde yetişmiş militanların büyük bir kısmını çatısı altında tutan DGF hangi zayıflıkları sakatlıkları taşıyor. Kısaca bunları da görelim :

Strateji yanlışlığı : Önümüzdeki devrimci aşama millî demokratik devrim değil, sosyalist devrimdir. Dünya sistemi bir bütün olarak ele alınır ve çelişkiler büyük ölçüde ona göre belirlenir. Kapitalizm, emperyalizme, «can çekişen sistem» dönemine çoktan ulaşmıştır. Daha önemlisi, dünyanın yarısına yakın bir bölüğü, «sosyalist devrim» lerini başarmış ve «sosyalist ekonomiyi kurma» sürecinde büyük ilerlemeler ortaya koymuştur. Emperyalizm son demlerini yaşarken ve de dünyada büyük bir sosyalist güç varken, bir ülkede sosyalist devrimi hedef gösterebilmek için, sadece o ülkenin sosyo - ekonomik gelişme düzeyine bakmak ancak gelişmiş toplumlarda sosyalist devrimlerin yer alabileceğini söylemek ve ülkenin dünya içindeki yerini gizlemek, işte bu «oportünizm» dir. Halkların önündeki devrimci hedefi saptırmak, bunu da keskin devrimci bir terminolojinin ardında gizleyerek yapmak oportünizmdir.

Üstelik, Türkiye'de egemen üretim biçimi kapitalizmdir ve devönemlidir. Çünkü, ancak işçi sınıfı, asgarî müttefiki yoksul köylü ile beraber ve azamisi ülke koşullarına göre değişen bir ittifaklar tabanı ile iktidara geldiğinde, köylülüğün sorunları çözülecektir.

SGÖ, kendi içinde eleştiri - özeleştiri mekanizmasını her zaman diri tutacak, bireycilik, dalkavukluk, kariyarizm, külhanbeylik gibi burjuva ahlâkının zehirli mantarlarına karşı amansız ve sürekli bir mücadele yürütecektir. SGÖ, Türkiye ölçüsünde sosyalist kavganın başarısı için, sosyalizmin son ve kesin zaferi için, gün güne daha güçlü bir şekilde savaşacaktır.

Yürüyelim,
Her çeşit sapmaya karşı saflarımızı çelikleştirerek yürüyelim,
Halkların gerçek özgürlüğü için, Sosyalist Devrimin zaferi için,
Yepyeni bir dünyayı işçi ve köylülerle omuz omuza kurmak için
YÜRÜYELİM.

YAŞASIN EMPERYALİZME KARŞI, SOSYALİZM İÇİN DÖVÜŞENLER

YAŞASIN TÜRKİYE HALKININ KURTULUŞU UĞRUNDA YÜRÜTÜLEN SOSYALİST MÜCADELE

YAŞASIN «İŞÇİ, KÖYLÜ, ÖĞRENCİ GENÇLİĞİN» SOSYALİST KAVGASI.

(1) A. KAMSHALOV - SOCİALİSM AND YOUTH". For Pnity And Cohesion, 1969

2 — BULGARİSTAN'DA DEVRİMCİ GENÇLİK HAREKETİ, SOFYA, 1966, s. 5

3 — SVETLANA TODORAVA —İŞÇİ SOSYAL DEMOKRAT GENÇLER BİRLİĞİNİN KURULUŞU, a. g. e.,

(4) A. g. e, s : 8

CHRYSLER İŞÇİLERİ DİRENİYOR

«Chrysler Sanayi A.Ş. Çayırova - Gebze» işçileri «grev» kararını aldılar. Toplu iş sözleşmesinin başından bu yana olayların gelişimi şöyle oldu :

Toplu iş sözleşmesi hakkını elinde tutan sendikanın cesurca ileri sürdüğü şartlar üzerine, bir - kaç oturumdan sonra ilk uyuşmazlıklar çıktı. Şeker bayramı arifesinde, işçiler, işverenin bayram şekeri kutularını ve yeni yıl için hazırlanan göstermelik hediyeleri almadılar. İşveren, ayrıca bayram için avans verdi ve işçileri borca bağladı; bayramdan sonra ise süresini doldurmuş bulunan, eski iş sözleşmesi şartlarına göre bir buçuk maaş ikramiye tahakkuk ettirdi. İşçiler, tam bir birlik halinde, ikramiyeleri almadılar. Yeni toplu iş sözleşmesinde üç ikramiye istediklerinden, anlaşmanın imzalanmasından sonra aradaki farkın ödenmesini işveren taahhüt ettiği takdirde, alabileceklerini söylediler. İşverenin kabul etmesi üzerine noterde anlaşma imzalandı ve işçiler ikramiyeleri aldılar.

Oturumlar devam etti; işçiler isteklerinin kabul edilmesi için üretimi düşürmeye başladılar. Normal iş gününde onsekiz kamyon çıkartırlarken, bu sayı önce on'a, sonra sekiz'e, daha sonra altı'ya, ve dörde düştü. Bunun üzerine, işveren, işçiyi zorlamayan işletme şefine mecburi izin vermek ve sonra da işten çıkararak, işçilerin başına daha zorlu birini getirmek istediyse de, bu haber duyuldu. İşçiler öğle yemeğinden sonra atölyeye gitmediler ve işverenden açıklama istediler. Amerika'lı müdür ve personel müdürü «işletme şefinin karısı hastalandığı için izine ayrılacağını» söylediler. İşçilerin cevabı kesin oldu : «Biz, bu Amerikalıya güvenmiyoruz. İşletme şefi, izine giderse çalışmayız». Söz verilmesi üzerine iş başı yapıldı.

Oturumun sonunda uyuşmazlık zaptı imzalanınca randıman bire düştü. Yani, günde onsekiz yerine bir kamyon monte ediliyordu.

Hakem Kurulu, tarafsız aracılar toplandı. Verilen kararı işveren kabul etti. Karar, temel noktaları kapsamadığı için işçiler «hayır» dediler. Sendika karara imza atmadı. Grev oylaması için yapılan toplantı örnek bir toplantı oldu. Sendika Başkanı «Arkadaşlar, söz sizindir..» demesiyle işçiler, hep beraber GREV dediler.

İşçiler, şu isteklerinde diretiyorlar :

— Saat ücretine 1. yıl için 150 kuruş zam, ikinci yıl için 150 kuruş daha zam,

— Yılda üç maaş ikramiye,

— Her araba başına 75 kuruş fazlalık,

— **Haftada beş iş günü çalışma** (her iş günü, sekiz saat),

İşçiler artık kamyonları dışarı çıkartmıyorlar. Kaynak ve çekiç sesleri durdu. Randıman **sıfır.**

ERGÜN'ÜN TUTUKLUĞU KALDIRILDI

EMEK'in 10. Sayısındaki «Milli Kurtuluş : Ama Nasıl?» başlıklı yazıdan ötürü tutuklanan yazı işleri müdürümüz Hüseyin Ergün 124 gün tutuklu kaldıktan sonra 5. Şubat. 1970 günü Ankara Birinci Ağır Ceza Mahkemesince 3.000.— TL. kefalet karşılığı tutukluluğu kaldırılmıştır.

Duruşmayı izleyen yüzlerce genç, derhal aralarında para toplayarak kefalet bedelini karşılamışlardır.

Ergün'ün duruşması avukatlarının yeniden bilirkişi tayin edilmesi isteğinin incelenmesi için 26. Şubat. 1970 gününe bırakılmıştır.

EMEK * Onbeş Günlük Sosyalist Gazete İki Haftada bir Pazartesi Günleri çıkar. Sahibi : Şaban ERİK * Yazı İşleri Müdürü Asuman ERDOST * Yıl : 1 - Sayı : 21 - Fiyatı : 150 Kuruş - 9 Şubat 1970

Yönetim Yeri : Süleyman Sırrı Sokak 2/8 Yenişehir / ANKARA - Tel 17 27 59 * P. K. 276 Bakanlıklar/ANKARA * Abone Şartları : 13 Sayı : 12,5 TL., 26 Sayı : 25,— TL., 52 Sayı : 50,— TL. İLAN : Santimi 25,— TL. Yayın ilânları yüzde 50 indirimlidir. Küçük yayın ilânları kelimesi 75 Kuruştur.

İstanbul Temsilciliği : S. Günay AKARSU Nuruosmaniye Cad. Benice Han - Cağaloğlu İstanbul * Telefon : 26 29 64 * İzmir Temsilciliği : Güner ELİÇİN, Akgerman Han 404 İZMİR * Tel : 24 986 * İstanbul Dağıtımı : Fuat BÜTE, Ankara Caddesi 8 İstanbul * Tel : 27 89 49 * Dizgi ve Baskı : Baylan Basım ve Ciltevi